

Siyasal Vakfı

İ.Ü. SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ MEZUNLARI ve MENSUPLARI VAKFI

YIL: 27 | SAYI: 52 | HAZİRAN 2019

22

Ünsal Sözbir
BENDE ÇEVİK LİDERLİK
VAR MI?

26

Mehmet Fatih İslamoğlu
KRİZDEN ÇIKIŞTA
ALMANYA VE JAPONYA
ÖRNEĞİ

30

Burak Yetimoğlu
FAS'A
KISA BİR ZİYARET

34

Begüm Nur Özdemir
HELAL GIDA VE
TÜKETİCİ SATIN ALMA
DAVRANIŞI

İÇİNDEKİLER

04/13 14/15

BİZDEN HABERLER CUMARTESİ PROGRAMLARI

16

KONFERANS

Dr. İsmail Cambazov

18/21

PROJE FAALİYETLERİ

22/25

**BENDE
ÇEVİK LİDERLİK
VAR MI?**

Ünsal SÖZBİR
MAKALE

26/29

**KRİZDEN ÇIKIŞTA
ALMANYA VE JAPONYA
ÖRNEĞİ**

Mehmet Fatih İSLAMOĞLU
MAKALE

30/33

**FAS'A
KISA BİR ZİYARET**

Burak YETİMOĞLU
MAKALE

34/37

**HELAL GIDA VE
TÜKETİCİ SATIN ALMA
DAVRANIŞI**

Begüm Nur ÖZDEMİR
MAKALE

38/39

**BİR ZİYARETİN
DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ**

Merve KOLTAN
MAKALE

40/41

**ZİNCİRE
YENİ KATILACAK
ARKADAŞLARA**

Nur ERGİN
MAKALE

42/45

DENEMELER

Siyasal Vakfı

Siyasal Vakfı Bülteni

Yıl: 27, Sayı: 52, Haziran 2019

Sahibi:

Siyasal Vakfı
Yönetim Kurulu Adına
Ünsal SÖZBİR

Genel Koordinatör

Dr. Mahmut DEMİRKAN

Yayın Kurulu

Sabahattin KAPLAN
Dr. Mahmut DEMİRKAN
Taha ÖZDEMİR
Ömer KURU
Fatih BOLCAN
Abdulhamit BATKİTAR

Baskı

Kültür Sanat Basımevi
Tel: 0212 674 00 21

Grafik-Tasarım

A-Z Kültür Sanat Ajansı
Tel: 0212 677 20 80
www.azreklam.com

Adres

Siyasal Vakfı
Kalenderhane Mah. Dede Efendi Cad.No: 8
Vezneciler /İSTANBUL
Tel: (0 212) 511 32 20 - 21
Faks: (0 212) 513 88 38

Ankara

Murat DİNÇ
Hacıbayram Mah. Gülbaba Sok. No:24
Ulus/Ankara

Mail: siyasal@siyasalvakfi.org
Web: www.siyasalvakfi.org.tr

Siyasal Vakfı Bülteni **ücretsizdir.**
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
Yayımlanan yazıların sorumluluğu
yazarlarına aittir.

Saygıdeğer Mensuplarımız,

Baştan sona bir feyz, rahmet ve bereket mevsimi olan Ramazan ayındayız. Bu güzel günlerin her bir anının kavramsal olarak da adlandırıldığı ayrı tadı, ayrı bir ruhu ve ayrı bir manası vardır. Bu günlerde iradeler oruçla güçlenir, cömertlik ve ikram iftar ile öğrenilir, ibadetin neşe ve coşkusu teravîh ile topluma yayılır, hayır ve bereket sahur ile mana bulur, toplumun sosyal yaraları zekât ve fitreyle sarılır. Son olarak akıl ve gönüllerin manevi bir atmosferde en tepeye çıktığı Kadir Gecesi ve sonrasında toplumun birlik ve beraberliğini pekiştiren bayram ile Ramazan ayı, şahsi sınırların ötesinde, sosyal hayatta dayanışma ve kaynaşmanın yoğun olarak yaşanmasına vesile olur.

Evet, bu güzel duyguları yaşarken Bültenimizin 52. sayısı ile sizlerle birlikte olmanın ayrıca mutluluğunu yaşıyoruz.

Bu sayımızın “Bizden Haberler” bölümünde Vakıfça yaptığımız etkinlik ve ziyaretleri bulacaksınız.

Vakfımızda, 2018-2019 eğitim-öğretim döneminde “Bahar Dönemi Seminer ve Dersler” bağlamında her hafta düzenli olarak yapılan “Cumartesi Programları”nın işleyişlerini bulacaksınız.

Bu dönemdeki **Konferansımızı** Araştırmacı Yazar Dr. İsmail Cambazov’u Vakfımızda ağırlayarak gerçekleştirdik. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik Projeleri Destek Programı kapsamında Vakfımız tarafından yürütülen ve 11 hafta süren “Gençleri Girişimciliğe Hazırlama Projesi” başarıyla tamamlanarak öğrencilerimizi girişimciliğe hazırladık. Bu projenin ayrıntılarını Bültenimizde bulacaksınız. Bu projeyi başından bitişine kadar tecrübesiyle yöneten **Dr. Mahmut Demirkan** başta olmak üzere **Vedat Uçtaş** ve öğrencilerimize teşekkür ediyoruz.

Makaleler bölümünde ise,

Vakfımızın Yönetim Kurulu Başkanı Sn. Ünsal **Sözbir**’den “Bende Çevik Liderlik Var mı?” makalesiyle “Çevik Liderlik” kavramının önemine dikkat çeken ve bizde bu konuda bir farkındalık oluşturacak yazılarını okuyacaksınız.

Mehmet Fatih İslamoğlu’nun “Krizden Çıkışta Almanya ve Japonya Örneği” makalesiyle bu iki ülke örnekleri ile oluşabilecek krizlerden çıkış önerilerini sunmaktadır.

Burak Yetimoğlu, “Fas’a Kısa Bir Ziyaret” yazısı ile bizleri Kuzey Afrika’ya ve Fas’a bir yolculuğa çıkarmaktadır.

Begüm Nur Özdemir, “Helal Gıda ve Tüketici Satın Alma Davranışı” yazısıyla hayatımızı etkileyen önemli bir konuyu güzel anlatımlarıyla bize taşımaktadır.

Öğrencilerimizden bölümünde ise, **Merve Koltan** ve **Nur Ergin**’in yazılarını bulacaksınız.

Denemeler bölümünde ise, **Sabahattin Kaplan**, **Esra Nur Ekici** ve **Zeynep Dinç**’ten etkileyici yansımalar bulacaksınız.

Bizi takip ettiğinizi bilmenin heyecanı ile, Bültenimizin bir sonraki sayısında yeniden buluşmak temennisiyle, tüm öğrenci ve mensuplarımıza sağlık ve esenlikler dileriz.

Taha ÖZDEMİR

Siyasal Vakfı Genel Sekreteri

BİZDEN HABERLER

İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Başkanı'nı ve 6. Vergi Mahkemesi Başkanı'nı Ziyaret Ettik.

26 Şubat 2019 tarihinde Fakültemiz öğrencileri ile birlikte İstanbul Bölge İdar Mahkemesi Başkanı Sn. Ahmet Cüneyt Yılmaz ve İstanbul 6. Vergi Mahkemesi Başkanı Sn. Mustafa Balcı'yı ziyaret ettik. Çok keyifli ve verimli geçen ziyaretimiz, Sn. Mustafa Balcı'nın konferansı ile başladı ve Ahmet Cüneyt Yılmaz'ın bilgilendirici konuşmalarıyla son buldu.

Öğrencilerimizle Birlikte Bayrampaşa Kaymakamımız Sn. Osman Canbaba'yı Ziyaret Ettik

11 Mart 2019 tarihinde, Bayrampaşa Kaymakamı Sn. Osman Canbaba ve Kaymakamlık bünyesindeki kurum müdürlerini öğrencilerimiz ile birlikte ziyaret ettik. Sn. Osman Canbaba mesleki bilgi ve birikimlerini öğrencilerimiz ile paylaştı.

İstanbul Valimize Nezaket Ziyaretinde Bulunduk

28 Mart 2019 tarihinde, Vakfımızın Başkanımız Sn. Ünsal Sözbir ve bir grup Yönetim Kurulu Üyemiz ile birlikte Fakültemiz 1989 mezunu İstanbul Valisi Sn. Ali Yerlikaya'ya bir nezaket ziyaretinde bulunduk. Gayet samimi ve sıcak bir ortamda gerçekleşen ziyaretimizde Vakfımız ve faaliyetlerimiz hakkında kendilerini bilgilendirdik, ülke gündemine dair değerlendirmelerde bulunduk. Yakın ilgilerinden dolayı Vakfımız adına kendilerine şükranlarımızı sunduk.

Gelenekten Geleceğe Dijital Medya Konulu Seminerleri

Dijital medyanın etkin ve doğru kullanımı konusunun işlendiği ve Sn. Kubilay Öztürk tarafından verilen "Gelenekten Geleceğe Dijital Medya" konulu seminerlerimiz öğrencilerimiz ve mezunlarımızın katılımıyla iki program halinde gerçekleştirdik.

Güzel ve Etkileyici Konuşma Seminerleri

Sn. Mehmet Baylar tarafından verilen ve öğrencilerimiz tarafından çokça ilgi gören üç haftalık sertifikalı “Güzel ve Etkileyici Konuşma” seminerlerimizi 22 Nisan 2019 tarihinde tamamlayarak programa katılan öğrencilerimize sertifikalarını takdim ettik.

Öğrencilerimizle Birlikte, Vakıfbank Genel Müdürü Sn.Mehmet Emin Özcan'ı Ziyaret Ettik

24. Nisan 2019 tarihinde, Vakıfbank Genel Müdürü Sn. Mehmet Emin Özcan ve Genel Müdür Yardımcıları Sn. H. Uğur Bilgin ile Sn. İlker Yeşil'i öğrencilerimiz ile birlikte Vakıfbank Genel Müdürlüğü'nde ziyaret ettik.

Banka üst yönetiminin samimi ilgi ve alakasından etkilenen öğrencilerimiz, okul sonrası iş hayatına ilişkin akıllarındaki tüm soruları Banka üst yönetimine sorma fırsatı buldukları için oldukça memnun bir şekilde ziyaretlerini tamamlayarak Bankadan ayrıldılar. Bizler de bu yakın ilgiden dolayı Vakfımız adına Genel Müdürlüğümüz Sn. Mehmet Emin Özcan'a ve ekibine bir kez daha şükranlarımızı ve teşekkürlerimizi arz ediyoruz.

Zeytinburnu Belediye Başkan Yardımcısı Sertaç Güleç'e Hayırlı Olsun Ziyaretinde Bulunduk

04 Mayıs 2019 tarihinde, Vakıf Başkanımız Sn. Ünsal Sözbir ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz ile birlikte Fakültemiz 2006 mezunu ve aynı zamanda Vakfımızın Yönetim Kurulu Üyesi olan Zeytinburnu Belediye Başkan Yardımcısı Sn. Sertaç Güleç'e hayırlı olsun ziyaretinde bulunarak başarı dileklerimizi ilettik.

Beykoz Belediye Başkan Yardımcısı Bünyamin Korkmaz'a Hayırlı Olsun Ziyaretinde Bulunduk

09 Mayıs 2019 tarihinde, Vakıf Başkanımız Sn. Ünsal Sözbir ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz ile birlikte Fakültemiz 2006 mezunu Beykoz Belediye Başkan Yardımcısı Bünyamin Korkmaz'a hayırlı olsun ziyaretinde bulunarak başarı dileklerimizi ilettik.

7 ve 14 Mayıs 2019 Tarihlerinde Düzenlediğimiz Öğrenci İftarlarında Öğrencilerimizle Buluştuk.

2019 Siyasal Vakfı Balkan İftarı (Üsküp-Prizren)

Yazı: Mehmet Fatih İSLAMOĞLU

Fotoğraflar: Ahmet ŞAHİN-Serdar ŞAHİN

Geçen yıl Filibe'de yaptığımız iftarın tadı damağımızdan gitmemişken, bu yıl üçüncüsünü düzenlediğimiz Balkan iftarlarında hedefimize iki şehri birden aldık. Üzerine türküler yazılan ve hala dillerde olan şehir Üsküp ile tezkire yazarı Prizren'li Âşık Çelebi'nin deyişiyle "şairler kaynağı" olan şehir Prizren...

Evlâd-ı fâtihâna gidiyor olmanın ve Müslüman kardeşlerimizle buluşacak olmanın sevinci ve coşkusıyla Üsküp havalimanına iniyoruz. Muhammed ağabey karşıyor bizi kapıda. Hiç tanış olmadığı

bizleri öyle muhabbetle karşılıyor ve kucaklıyor ki daha ilk adımda iyi ki gelmişiz diyoruz. Sonra bize Üsküp'ü anlatıyor. Vardar nehrinin iki yakasında yer alan bu şehir dile kolay tam 520 yıl Osmanlı hâkimiyetinde kalmış. Yıldırım Bayezid'in fetih için gönderdiği Osmanlı uç beylerinden Paşa Yiğit'in 1392'de şehre girmesinden, 1912'de Sırlar tarafından işgal edilmesine ve 1913'te yapılan Bükreş Antlaşması ile de Üsküp, Manastır, Priştine ve İstip gibi Türk şehirlerinin Sırbistan'a verilmesine kadar 5 koca asır. Şehrin fethinden sonra Osmanlı he-

men şehrin inşasına başlıyor, şehirde kısa sürede han, hamam, cami ve mescid gibi eserler inşa edilip, Üsküp'ün görünümü tamamen değişiyor. Bugün 25.713 m² büyüklüğündeki bu küçük ülkenin 2 milyon nüfusunun 800 bini Üsküp'te yaşıyor. Resmi verilere göre Makedonya nüfusunun yüzde 64'ünü Makedonlar, yüzde 25'ini Arnavutlar, yüzde 3,85'ini Türkler oluşturuyor deniliyor. Ancak, uzun süredir nüfus sayımı yapılmadığı için, nüfusun en az yüzde 40-45'inin Müslüman olduğunu söylüyor kardeşlerimiz.

Şehre girerken her yerde Halkbank tabelaları ve şubeleri gözümüze çarpıyor, bir de şehrin yamacına kurulmuş olduğu dağın tepesindeki haç! Bilge

Kral Aliya İzzetbegoviç'in (r.a), Mostar'a hakim Hum te-pesine dikilen devasa haç için verdiği cevap geliyor aklımıza. Hırvat komutan Aliya'ya haç'ı göstererek "Şimdi sizin hilâlinizden daha yukarıda bir haçımız var. Bunu kaldırmaya gücünüz yeter mi?" diye sorduğunda Bilge Kral "Hele bir gün geceye dönsün" deyip akşam karanlığı basınca da onu dışarıya davet edip şehadet parmağını göğse kaldırarak tüyleri diken diken eden şu sözleri söylüyor: **"Sayan komutan, şimdi sen de bir semaya bakıver! Şu hilâli ve yıldızı görüyor musun? Senin onları yok etmeye gücün yeter mi? Ne kadar yükseklere haç dikseniz de onu geçemezsiniz ve asla onu oradan indiremezsiniz. Onlar semada olduğu müddetçe biz de inşallah varlığımızı devam ettireceğiz!.."**

Şehrin meydanına girdiğimizde Taşköprü bakımsız ve pis heykellerin arasında mahzun karşılıyor bizi. Vardar nehrinin iki tarafındaki iki meydana birine Büyük İskender'in diğerine ise babası II. Philip'in devasa heykelleri dikilmiş. Şehirde gördüğümüz irili ufaklı heykelleri sorduğumuzda ise Osmanlıya kim başkaldırdı ise tavuk hırsızı, at hırsızı, eşkiya; onların heykelleri diyor rehberimiz, gülüyoruz. Başbakanlığı döneminde yaklaşık 600 bin avro değerindeki lüks otomobilin yasa dışı satın alınması suçlaması nedeniyle 2018 Ma-yıs'ında iki yıl hapse mahkûm edilen ve Budapeşte'ye sığınan Nikola Gruevski'nin Avrupa birliği fonları ve ülke kaynakları ile "Üsküp 2014 Projesi" kapsamında yap-

tığı, şehrin havasını ve ruhunu değiştirme projesi heykeller. Taşköprü'yü merkezine alan ve Vardar nehri çevresinde yapılan bu heykeller ve binalar için konuşulan rakam ise 500 milyon avro. Bu rakamın 200 milyon tutarındaki kısmının sadece heykellere harcandığı ifade ediliyor. İşsizlik oranının yüzde 33'ü aştığı ve vatandaşlarının yaklaşık üçte birinin yoksulluk sınırının altında yaşadığı ülkede heykellere yüklü harcamaların yapılmasına karşı çok sayıda muhalif ses var. Yolculuğun verdiği yorgunlukla hep birlikte bir köşeye oturup mahzun Taşköprü'ye düşünceli ama muhabbetle ve umutla bakıyoruz.

Eski çarşı ya da diğer adıyla Üsküp Türk çarşısına girdiğimizde içimizi bir huzur kaplıyor. Şirin dükkanların arasından geçerek Murat Paşa Cami-inin önünde soluklanıyoruz. Türkçe konuşmayan nere-

deyse yok bu çarşıda. Ezan sesini duyduğumuzda bir başka dinliyoruz. Cami önündeki çeşmeden orucumuzu açınca içmeye ahdederek Sultan Murat Camiine geçiyoruz. Cami önündeki gülleri çapalayan el ve ayaklarından engelli ağabeye selam veriyoruz. Osmanlı ve Türkiye'ye dua ve methiyeler okuyor yürekten. İsa Bey Camiinin bahçesinde Yahya Kemal Beyatlı'nın annesinin mezarı başında özgürce ve güvenle oynayan çocuklarla sohbet ediyor, 500 yıllık çınarın gölgesinde soluklanıyoruz. Çocuklara kızan Arnavut amcaya çocukların camilerin geleceği ve neşesi olduğunu hatırlatıyor, sevdirmesini rica ediyoruz. Şimdi lüks bir otele çevrilmiş zindanların önünden Mustafa Paşa Camiine ve oradan hemen karşıdaki kaleye çıkıyoruz. Üsküp ayaklarımızın

altında ve yine umutla bakıyoruz uzaklara. Kur'an ve istiklal şairi Mehmed Akif'in Süleymaniye Kürsüsündeki mısraları geliyor aklımıza: **"Ye'se hiç düşmeyecek zerrece îmânı olan; Sâde siz derdi bulun, sonra kolaydır derman!"**

Kardeşlerimizin dertlerini dinlemek ve dertleriyle dertlenmek için iftar sofrasında yalnızca Üsküp'ün değil ümmetin yetimleriyle buluşuyoruz. Cıvıl cıvıl çocuk sesleri arasında Allahuekber sesiyle açıyoruz oruçlarımızı. Çocuklara iftar sonrası verilen hediyelerin onların gözlerine ve yüzlerine yansıttığı sevinç bize de yansıyor. Teravih namazında cemaatin cami dışına taşıdığını görüyor, şaşırıyor ve seviniyoruz.

İftar sonrasında bir vakıf tarafından kendilerine yeni ev yaptırılmış beş yetimi ziyarete gidiyoruz

Üsküp'ün 17 km dışındaki Karşıyaka semtine. Şua-yip ve Şeval bizi taa sokağın başında karşılıyor, diğerleri ise kapıda bekliyor. Yüzlerindeki sevinç ve gözlerindeki ışığı görmek her şeye değer. Küçük emanetleri sahiplerine ulaştırdıktan sonra şehir merkezine dönüyoruz.

Çay ve kahve faslında Üsküp Müftüsü Kenan İsmaili Hoca ile bir araya geliyoruz. Makedonya'da müftüler atanmıyor, imamlar tarafından seçiliyor. Kenan Hoca eski bir radyo programcısı, kitap çevirileri ve yayımı ile de bilinç ve kaynak oluşturma gayretinde olmuş hep. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunu. Üsküp'te Ramazan ayında 141 camii diğer aylarda 136 cami açık diyor. Camilere halk sahip çıkıyor. Tüm Makedonya'da 700 civarında cami ve biz-deki İmam Hatip Lisesi benzeri 2 erkek 3 kız okulu var. Bunlardan

1 kız ve 1 erkek okulu Üsküp'te diyor. Papazlarla bir toplantıda bir araya geldiklerinde bu bilgileri kendilerine verip sormak istediğiniz başka bir şey var mı diye sorduğunda papazların yüzünün simsiyah kesildiğini, soracak hal bırakmadın dediklerini anlatarak ekliyor; çünkü onların bir okulu öğrenci bile bulamıyor... Samimi sohbeti için teşekkür ediyor ve otelimize geçiyoruz.

Sabah namazı için merkezdeki otelimizden Dükancık Camiine gitmek üzere kaldırımları adımlıyoruz. Camiye yaklaştığımızı, camiye yaklaştıkça artan kalabalıktan anlıyor ve bir kez daha şaşırıyoruz. Cami ağzına kadar dolu. İnsanı mest eden muhteşem bir kıraati var imam efendinin, güler yüzle hoş geldiniz diyor, O da Türkiye'de okumuş. Tanış oluyor, tekrar görüşmek duasıyla vedalaşıyoruz.

İkinci gün, tepesi karlı ama yemyeşil Şar dağlarının arasından Kosova'ya geçiyoruz. Üsküp sınıra çok yakın. Üsküp-Priştine arasındaki yapıyı devam eden dev viyadüklü yollara bakarak, muhteşem manzaralar eşliğinde hem kültür hem dil olarak birbirine çok yakın iki şehrin, iki Osmanlı şehrinin sınırlarla birbirinden ayrılmasını, Balkanların küçük ülkeler halinde parçalanmasını konuşuyoruz. Kocaeli'nden İstanbul'a giderken sınırdan geçme ihtimalimizi düşünüyor, şükrediyoruz. Yol boyunca nişanesi camiler olan köylerden geçerken Sakarya'dan Bolu'ya gider gibi, bir ilimizden diğer bir ile gidiyor gibi hissediyoruz. Bayram ağabey, gelen telefonlara yurtdışındayım diyenlere haklı olarak sitem ediyor: "Burası yurtdışı değil, burası evlâd-ı fâtihân toprakları, bizim insanlarımızın, kardeşlerimizin yaşadığı yer, değiştirmeliyiz algımızı!" diyor, biz de "eyvallah" diyoruz.

Priştina inşaatların ve yeni binaların sıklıkla göze çarptığı gelişen bir şehir görüntüsü veriyor. Çünkü, Avrupa'nın en genç nüfusuna sahip, en genç başkenti. Çoğunluğunu Arnavutların oluşturduğu 200 bin civarı nüfusu var. Şehre 8 km uzaklıktaki Murat Hüdavendigâr'ın iç organlarının defnedildiği Türkiye Diyanet Vakfı tarafından restore edilen türbeyi ve TİKA tarafından yapılmış müzeyi ziyaret ediyoruz. Kosova Meydan Muharebesini, at sırtında binlerce ecdadın buralara nasıl geldiğini tahayyül etmeye çalışıyor, savaş meydanında şehit olan ilk ve tek Osmanlı padişahı Murat Hüdavendigâr'ın duasıyla dua ediyoruz: **“Ya İlahi! Mülk de, bu kul da Sen’indir. Ben aciz bir kulum. Benim niyetimi ve esrarımı en iyi Sen bilirsin. Mal ve mülk maksadım değildir. Yalnız Sen’in rızanı isterim...”**

Kosova'nın bağımsızlığı için mücadele etmiş Adem Yaşari' nin evini ziyareti Prizren dönüşüne erteliyoruz ama nasip olmuyor, bir daha ki gelişimize inşallah diyoruz. Adem Yaşari, Kosova Kurtuluş Ordusu (UÇK)' nin kurucularından ve sırlar tarafından tüm ailesiyle birlikte katledilmişti. Halen

müze olarak kullanılan ve binlerce kurşun izinin yer aldığı evinde, 4 bin kişilik ağır silahlı sırp askeri kuvvetine karşı üç gün süren mücadelenin ardından, annesi babası ve eşinin de dâhil olduğu çoğu Yaşari ailesinden 48 kişi ile saldırı sırasında orada bulunan 4 misafiri ile birlikte can veriyor.

Dar sokaklardan geçerek, cuma namazı için Prizren Sinan Paşa Camii'ne Taşköprü den geçerek yetişiyoruz. Prizren'in nişanesi olan camiye. Burada da neredeyse herkes Türkçeyi anlıyor, konuşan sayısı da çok fazla. Hutbe de Türkçe zaten. Namazdan sonra bizi bekleyen kardeşlerimizle kucaklaşıyor, tanıştırıyor. Kardeşlerimizden birisi Prizren de 40 cami, köylerle beraber 90 cami var diyor. Son zamanlarda yapılan cami sayısı ise sadece 10... Burası da kadim bir Osmanlı şehri. Merzifonlu Serdar Bey ve diğer arkadaşlar Amasya'ya ne kadar benzediğinden bahsediyor bu şehrin...

Cuma namazı sonrasında emanet verilen iki adak kurbanın kesilişine şahitlik ediyoruz. Türkiye'den yüzde 30 daha ucuz kurban fiyatı diyor bir ağa-

bey, 120 Euro civarı iyi besili bir koyun. Otelimizde bir süre dinlendikten sonra Prizren Liginde (bir dernek) TİKA koordinatörü Mesut Beyle karşılaşıyoruz. Yaptıkları çalışmalardan bahsediyor ve bizi Priştina'ya davet ediyor. Biz de kendisine Siyasal Vakfı'ndan ve iftar programlarımızdan bahsediyoruz.

Serin bir Prizren akşamında, Sinan Paşa Caminin tam karşısında, yetim aileler ve diğer kardeşimizin yer aldığı 212 kişi ile birlikte iftarımızı yapıyoruz. Anneleri Türkçe konuşamayan 8-10 yaşlarındaki Arnavut çocukların rahat konuştuğu Türkçeyi dizilerden öğrendiklerini öğrendiğimizde kendi halimize hayıflanıyor ve gülümsüyoruz.

İftar sonrası, kardeşlerimizle çay ocağının birinde akşam namazı sonrasında hemhal oluyoruz. Nasıl mücadele verdiklerini, kale içindeki yıkılan caminin inşasından tutun, kaybolmaya başlayan milli manevi değerlerin yeniden inşasına ilişkin anao-kulundan itibaren başlayan çalışmalarını gördükçe ve dinledikçe daha çok seviniyor ve umutlanıyoruz. Sahuru da birlikte yapacağız diyorlar.

Misafirperverlik ve samimiyetin tadı, muhteşem tattaki et, köfte ve pidelerin tatlarıyla birleşiyor. İilir, Veli, Fadıl ve Abdullah ağabeylerin muhabbetlerindeki sıcaklık içimizi ısıtıyor. Agon (Şafak demekmiş), Ditar ve Enes kardeşlerimiz ihtiyacımız olduğunda yürümüyor koşuyorlar. Biz de sizi bekliyoruz, diyoruz.

Hem Üsküp'te hem Prizren'de bizden ne bekliyorsunuz, ne yapabiliriz sizler için sorusuna verdikleri ortak cevap: **“Varlığınız varlığımız, birliğiniz birliğimizdir, Türkiye gündemini takip ediyor ve dua ediyoruz sizler için, çünkü Türkiye kalesi düşerse biz burada daha zayıf oluruz, bizi unutmayın ve yalnız bırakmayın.”**

Biz onlara bir günlük iftar yemeği ikram etmesek onlar aç kalmazlardı, biz de verdik diye fakir olmadık. Ancak Ramazanın bereketiyle ve bu vesileyle gönüllerimiz birbirine değdi, tanış olduk, kardeşliğimizin aynel yakın farkına vardık. Bu tadı alınca, grupta bulunanların dönüş yolunda, hava alanında sorduğu ilk soru: “seneye kıymetse ne reye..?”

CUMARTESİ PROGRAMLARI

Bahar Dönemi Eğitim Seminerlerimizi Tamamladık.

Geçen sayımızda ayrıntılı olarak tanıttığımız Cumartesi programlarımız bu dönem de hız kesmeden devam etmiştir. Sabırla öğrenmenin, paylaşmanın ve paylaşarak öğrenmenin timsali olan ve artık gelenek-selleşen programlarımız öğrencilerimiz ve mezun mensuplarımız tarafından ilgiyle takip edilmiştir. 2019 Bahar döneminde gerçekleştirilen programları sunan değerli öğretim elemanlarımıza başta öğrenci-lerimizin gelişimi noktasında gösterdikleri özveri ve çabadan dolayı Vakfımız adına birkez daha şükranla-rımızı arz ediyor ve kendilerini tebrik ediyoruz.

KONFERANS

Araştırmacı Yazar Dr. İsmail Cambazov'un Konferansları

Bulgaristan'da üç devrin şahidi araştırmacı yazar Dr. İsmail Cambazov; 20 Şubat 2019'da Ankara'da ve 23 Şubat 2019 tarihinde de İstanbul Vakıf merkezinde olmak üzere "Bulgaristan Devleti'nin Türk Azınlığa Yönelik Politikaları" konulu iki konferans verdi.

Vakıf mensup ve öğrencilerimizin büyük ilgiyle izlediği ve İstanbul Milletvekili Sayın Aziz Babuşçu'nun da katılımıyla gerçekleşen İstanbul programında soydaşlarımızın yakın geçmişte Bulgaristan'da yaşamış oldukları sıkıntılara adeta yerinde ve yeniden şahit olduk. Geleceğin inşasında yaşanmış acıların unutulmaması, buradan çıkarılacak dersler ve tecrübelerin hafızalarda yer etmesi noktasında gösterdiği özel çaba için sayın Dr. İsmail Cambazov'a ve katkılarıyla programı unutulmaz kılan Sayın Aziz Babuşçu'ya ve programın hazırlanmasında emeği geçen Sayın Dr. Bayram Çolakoğlu'na tekrar çok teşekkür ederiz.

BUGÜNÜN FIRSATI GELECEĞİN YAŞAMI

Mutluluğu İstanbul'un her köşesine ulaştıran Avrupa Konutları, kalitesi ve fırsatlarıyla Başakşehir'de.
Gelin, çok cazip koşullarla Avrupa Konutları ailesinde yerinizi alın.

PROJE FAALİYETLERİ

Gençleri Girişimciliğe Hazırlama Projesinde Final...

Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik Projeleri Destek Programı kapsamında Vakfımız tarafından yürütülen ve 11 hafta süren “Gençleri Girişimciliğe Hazırlama Projesi” başarıyla tamamlanarak projeye katılan öğrencilerimize sertifikaları verildi.

Açılışını, Gençlik ve Spor Bakanı Yardımcısı, Sayın Prof. Dr. Halis Yunus ERSÖZ, İstanbul Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Mahmut AK, mülki idare amirleri ve yerel yöneticiler, çeşitli STK temsilcileri ile Siyasal Bilgiler Fakültesi’nin öğretim üyesi, mezun ve mensuplarından oluşan çok sayıda davetlinin katılımıyla gerçekleştirdik.

Projenin ilk dersini; “Gençlik Projeleri” konulu sunumu ile İçişleri Bakanlığı, Kaçakçılık ve İstihbarat Daire Başkanı ve aynı zamanda Fakültemiz mezunu olan Sayın Ömer Ulu yaptı. Ulu sunumunda, kaymakamlık yıllarında başlattığı girişimcilik projelerinden yola çıkarak, gençlerin sözkonusu faaliyetlere katılımıyla nasıl başarılar elde edebileceklerini örnekleriyle ve çok renkli sunumuyla aktardı. Proje katılımcısı gençlerimizin ilgiyle izlediği programın sonunda Sayın Ulu, gençlerle uzun uzun sohbet edip, kendi kitaplarını imzalayarak gençlere hediye etti.

Üniversite öğrencisi gençleri henüz öğrencilik yıllarında girişimcilik konusunda bilinçlendirmek ve onların girişimcilik ve inovatif yetkinliklerini geliştirmek amacıyla başlattığımız projede;

- Gençleri daha öğrencilik yıllarında iş hayatı ile tanıştırmak onların iş hayatına adaptasyonunu kolaylaştırmak,
- Gençleri iş hayatının girişimci profesyonelleriyle buluşturarak onların için rol modeller oluşturmak,
- Gençleri iş hayatının uygulama süreçlerine aktif olarak katarak, tasarım ve inovasyona ilgilerini arttırmak,
- Gençler için yenilikçi fikirlerin ortaya çıkmasına ortam ve imkan oluşturmak,
- Gençlerin başarılarında önemli ölçüde rol oynayacak, duygusal yetkinliklerini geliştirip yönetecekleri farkındalığı kazanmalarına yardımcı olmak,
- Yenilikçi ve girişimci öğrencilerin keşfedilmesine imkan sağlamak, gibi amaçlarla yola çıktık...

Ve sonuna geldiğimizde de; projeye katılan Fakültemiz öğrencilerinin “girişimcilik ve inovatif yetkinliklerin geliştirilmesi” noktasında belli bir “farkındalık” oluştuğunu gördük.

Çünkü (aşağıdaki tabloda da özetlendiği üzere) yaklaşık 3 aylık proje süresince öğrencilerimiz;

- 12 ayrı derse katılarak, 12 üst düzey yönetici, girişimci veya şirket sahibini dinleme fırsatı buldular,
- Toplam 36 saat ders aldılar,
- 4 firma ziyareti gerçekleştirerek girişimcilerin faaliyetlerini yerinde görme fırsatı yakaladılar ve
- Kendileri birer sunum yaparak sunum deneyimi kazandılar.

Öte yandan gençlerin ilgisini arttırmak, katılımlarını teşvik etmek ve onların rekabet bilincini geliştirmek amacıyla kendi aralarında yarışmalarına fırsat tanıdık ve başarıyı yakalamanın verdiği mutluluğu ödüllendirmenin heyecanını yaşadık.

GENÇLERİ GİRİŞİMCİLİĞE HAZIRLAMA PROJESİ DERS VE ETKİNLİK PROGRAMI

Sıra	Sunum Tarihleri	Dersin Adı	Sunuş
1-2	17 Şubat 2019	Girişimciliğin Psikolojisi	Ünsal Sözbir, İttifak Holdin YKB, Girişimci, Siyasal Vakfı Başkanı,
		Girişimciliğe Giriş	Dr. Mahmut DEMİRKAN THY Teknik A.Ş. Eğitim Başkanı
3	24 Şubat 2019	Girişimcilik Ekosistemi	Ali KILIÇ Intellium-Yönetici Ortak/CEO
4	02 Mart 2019	Proje Resmi Açılışı ve “Gençlik Projeleri” Sunumu	Ömer Ulu İçişleri Bakanlığı, Kaçakçılık ve İstihbarat Daire Başkanı
5	03 Mart 2019	Medyacı Gözüyle Girişimciliğin 5N, 1K’sı	İdris CİN, Girişimci Girişim Haber Kurucusu
6	10 Mart 2019	Girişimciler için Hukuki Süreçler	Atakan KARATAŞ Avukat-Hukukum.net Kurucusu
17-24 Mart 2019 vize sınavları dolayısıyla kısa bir ara			
7-8	07 Nisan 2019	KOSGEB ve Girişimcilik	Selim Serkan ERCAN KOSGEB Anadolu Yakası Müdürü
		Girişimcilik Hikayesi	Mehmet Faruk Gürer İnegöl Mobilya, Yönetici-Ortak
9	13 Nisan 2019	Başarı Hikayeleri-Milli Teknoloji Hamlesi	Ümit ÜNAL, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı- ğ İstanbul İl Müdürü
10	14 Nisan 2019	Kurumsal İnovasyon ve Girişimcilik	Yasir NALBANT -THY Kurumsal İnovasyon ve Projeler Başkanlığı Uzmanı
11	21 Nisan 2019	Kamudan Özel Sektöre Girişimcilik	Sezai Kaya Sezai Kaya Denetim, Co Founder
12	28 Nisan 2019	Sosyal Girişimcilik	Dr. Ömer ÖZDİNÇ Ser Danışmanlık-Genel Müdür
13	04 Mayıs 2019	Kapanış Töreni	Başkan ve Vakıf mensuplarıyla
Firma Ziyaretleri			
Sıra	Ziyaret Tarihi	Ziyaret Edilen Firmalar	
1	11 Nisan 2019	Avitaş Kompozit Plastik San. ve Tic. A.Ş.	
2		Duayen Yapı A.Ş.	
3	17 Nisan 2019	Navek Okçuluk	
4		Royal Conta A.Ş.	

BENDE ÇEVİK LİDERLİK VAR MI?

“

Bir liderin kendisinden beklenen beceri “Ustalık” becerisidir.

Liderlik ve takım yönetimi ile ilgili literatür her geçen gün yeni ilaveler ile çok hızlı büyümektedir. Hızlı değişen iç ve dış şartlar organizasyonların da bu değişime ayak uydurmasını zorunlu kılmaktadır. Değişen şartların önemi ve ciddiyeti fark edilmediğinde veya geç fark edildiğinde ödenen bedellerin ne kadar ağır olduğunu son yirmi yılda ülkemizde veya dünyada öne çıkan veya önemini yitiren kurumsal yapılara baktığımızda görmek mümkündür.

Liderlik ve takım yönetiminde yazılanlara bakıldığında görülen en belirgin yön “En iyi uygulamalar” dan yola çıkılarak yapılanlardır. Dünyanın herhangi bir yerinde bir liderlik uygulaması analiz edilip, literatüre kazandırıldığında, o uygulama ve liderlik becerisinin geçerliliği ne kadardır? Sorusu bizi bir başka liderlik tarzına “Çevik Liderliğe” götürmektedir. Çünkü her şey o kadar hızlı değişiyor ki, iyi bir örneği alıp uygulayınca ya kadar üzerinde durulan zemin başka boyut kazanabilmektedir.

Bir bülten yazısında “Çevik Liderlik” başlığına ne kadar detay verilebileceği hepimizin malumu. Burada amaç derin teorik bakış kazandırmak veya çok sayıda en iyi uygulamadan bahsetmek değil, bu başlığın önemine dikkat çekmek, bir farkındalık oluşturmaktır. Zira bu konu zaten günümüz ticari bakış açısı ile açılmış çok sayıda liderlik ve koçluk okulunun öncelikli gündemi haline gelmiş durumdadır. Hemen her gün dünyanın sayılı eğitim ve danışmanlık kurumlarından “Agile Leadership Skills- Çevik Liderlik Becerileri” ne yönelik düzenlenmiş seminer, kurs ve benzeri etkinliklerin duyurularını almamız mümkündür. Bunların bir kısmı alışılmış yaklaşımlarda belli değişiklikler yapılması şeklindeyken, bir kısmı tamamen yeni yaklaşım olabilmektedir.

Peki neden bu kadar önemli hale geldi bu “Çevik Liderlik” konusu? Çünkü geleneksel liderlik yaklaşımları değişen şartlara ve ortaya çıkan yeni fırsat ve tehditlere yeterince hızlı cevap veremediği veya eksik verdiği görülmekte, yaşan-

BENDE ÇEVİK LİDERLİK VAR MI?

maktadır. Buradan geleneksel liderlik becerilerinin önemini yitirdiği, anlamsız hale geldiği şeklinde bir anlam çıkarılmamalıdır. Elbette o becerilerin önemi fazlası ile devam ediyor ve edecek. Ancak liderden beklenen yeni beceriler içerisinde hızlı olmak, esnek olmak, uyum sağlamak çok önemli hale geldi. Yeni görevlendirilmiş liderlere öyle uzun mutfak çalışmalarına müsaade edilmiyor artık. Kısa sürede kurumların, takımların iş yapma biçimlerini ve verimliliği artırmaları yönünde yoğun beklentilere cevap bulması gerekiyor. İster CEO seviyesinde ister ise küçük iş veya proje birimlerinin yönetimdeki çok hızlı görev değişikliklerinin temelinde bu “uyumlanma ve esnekliğin” olduğu çevik liderlik becerileri belirleyici olmaktadır.

Ustalık, bir konuda neyi nasıl yapacağını düşünmeden yapabilme becerisi olarak tanımlanabilir. “Öğrenme Merdiveni” yaklaşımına göre bu aşama en üst seviye olan “bilinçsiz-yeterlilik” seviyesidir.

Bir liderin kendisinden beklenen beceri “Ustalık” becerisidir. Buradaki ikilem ise daha önce tecrübe edilmemiş bir konuda nasıl bir ustalık gösterileceği başlığıdır. İşte çevik liderlik becerilerini bu kadar ön plana çıkaran husus ta tam bu noktadır. Bir şeyin daha önce bire bir yaşanmış olması, hızlı değişen dünyada çok ihtimal dahilinde değildir. Başkaları yaşamış ise de bilinmesi pek mümkün değildir. Dolayısı ile karşılaşılan bir “durum” da liderin kendisini ve takımını nasıl yönlendireceği, bire bir deneysel öğrenmeye değil, farklı olaylarda uygulanabilecek “çeviklik yaklaşımı” nda geliştirdiği ustalığına bağlı olacaktır.

Burada dikkat çeken husus konu değil, liderlik becerisini sergileyecek kişinin doğrudan kendisidir. Öz’ün yeterli hale gelmesi konudan bağımsız bir ustalık alanıdır. Bunun uygulamadaki yansıması bir biriyle ilgisi olmayan iş alanlarında yaşanan lider değişimidir. Misal olarak gıda sektöründe önemli

işlere imza atmış bir liderin yüksek teknoloji firmasının başına getirilmesi gibi örnekler verilebilir. Burada aranan liderlik becerisi sektörel değil, liderin özünde taşıdığı yeteneklerde kodlanmış olanlardır. Elbette yeni başlanan sektörün kendine has detay ve uygulamaları olacaktır. Ancak liderden istenen iş körlüğü oluşmadan, bir bilinçsizlik halini yaşamadan uyumlanma ve hızlı çözümler getirebilmesidir.

Psikoloji biliminde önemli ekollerden biri olan ve 2000'li yılların başından itibaren hızla gelişen pozitif psikolojinin içinde ele alınan "Psikolojik Sermaye" giderek önem kazanan bir alt başlık olarak karşımıza çıkmaktadır. 2004 yılında Fred Luthans ve arkadaşlarının yaptığı çalışmalar sonucunda yazdığı "Psikolojik Sermaye – İnsan Rekabet Gücünü Geliştirme" adlı kitapta; bir kişinin başarısında pozitif psikolojik gelişim durumu bu kavram ile açıklanmaktadır. Bu kavramın anlaşılmasında ve açıklanmasında kullanılan dört alt başlık ise; umut, öz-yeterlilik, dayanıklılık ve iyimserlik olarak ele almaktadır. Her biri çok önemli olan bu konular içinde özellikle dayanıklılık-esneklik, üzerinde durduğumuz "Çevik Liderlik" in anlaşılmasında çok önemli bir yere sahip bulunmaktadır.

Duygusal dayanıklılığın ne olduğuna ve nasıl ölçülebileceğine yönelik bir çok çalışma yapılmıştır. Buradaki hareket noktası, verilerin nasıl oluşturulacağı yönündeki netleştirme çalışmasıdır. Duygusal dayanıklılığın ölçüldüğü testlerden biri de; 2013 yı-

linda Jill Flint-Taylor, Michael Pearn ve Cary Cooper tarafından yazılan "Başarıya Duygusal Dayanıklılık Oluşturmak" adlı kitapta yer alan testtir. Bu test ana hatları ile dört temel özelliğin cevabını aramaktadır.

Bunlar;

- 1- Güven,
- 2- Sosyal Destek,
- 3- Uyumlanma,
- 4- Amaçlılık.

Bu dört unsurdan güven; kişinin doğruyu bulabilmesi, risk alabilmesi, hatalar ile yüzleşebilmesi, onları kabullenmesi ve yapabileceğine inanması gibi konuları içerir. Sosyal destek; kişinin iyi ilişkiler kurabilmesi, başkalarıyla veya çıkabilecek problemler ile baş etmede diğer insanların desteğini alabilmesidir. Diğer bir unsur olan uyumlanma ise; mevcut süreçleri veya ilişkileri başarılı bir şekilde yürütecek mücadele gücünü bulmak, stres yönetmek gibi çevikliğin detaylandırılacağı başlıktır. Duygusal dayanıklılıktaki son unsur olan amaçlılık ise; kişinin yapılandırılan zevk alması, her türlü zorluğu göğüslemede yapılan ile kurulan tutkulu bağ olarak tanımlanabilir.

Bu dört unsurdan Uyumlanma ya da adapte olma becerisi çevik liderliğin anlaşılmasında özün özünü oluşturmaktadır. Her yıl yapılmakta olan liderlik için ihtiyaç duyulan yetenekler araştırmasında ilk sırayı 38 puan ile "motivasyon ve ilham kaynağı olabilmek" alırken ikinci sırayı 37 puan ile "bütünlük ve dürüstlük", üçüncü sırayı ise yine 37 puan ile "problem çözme" becerileri yer almaktadır. Öbür yandan, teknik beceriler, kişinin kendisini geliştirmesi gibi konular da son sıralarda yer almaktadır. Yapılan bu araştırma bile uyumlanmanın liderlik için önemini bize söylemektedir. Takımını motive edememiş, bir bütünlük içinde olaylara yaklaşmamış ve problem çözme yeteneği sergileyememiş bir liderin uyumlanmasından bahsedilemez. Uyumlanmayan bir liderin de çevik bir lider olduğundan bahsedilemeyeceği çok açıktır. Bu noktaya tersten baktığımızda da söylenecek olan şudur; motive olmuş, güven ve bütünlük içinde ve hızlı çözüm üretebilen bir takımın oluşması ve işlemesi için adapte

olma becerisi üst seviyede olan lidere, yani çevik lidere ihtiyaç vardır.

Bir liderde uyumlanmanın artması için neye ihtiyaç vardır? Diye soracak olursak, ana hatlarıyla verilebilecek cevaplar şunlar olur;

- Zihinsel yapı ile ilgili farkındalığı artırmak, bilinçli kararlar alabilmek,
- Zihinsel çıkarım ve varsayımları gerçek verilere dayandırmak,
- Standart prosedürlere esneklik katarak, zor zamanlarda yeni çözüm üretecek bir zihniyeti takım içinde teşvik etmek,
- Konfor alanlarının dışına çıkarak, büyük resme bakmak. Dünya nereye gidiyor? Sorusuna kendini yenilemeyi sağlayacak cevaplar bulmak,
- Belirli aralıklar ile, benim yerime bir başkası gelse mevcutta neleri değiştirirdi? Sorusuna cevap aramak,

- Kendini ve takım üyelerini teker teker değişen şartlara uyum sağlama yeteneklerini ölçecek değerlendirme ve envanter çalışmaları yapmak,
- Mevcut başarılı işlerin gerçekte nereden kaynaklandığını analiz etmek ve onları doğru yerlerine oturtmak olacaktır.

Özetlemek gerekirse; hızla değişen dünyada ister kendimize yaptığımız liderlik olsun, isterse takımlara liderlik olsun; başarılı olabilmek için sahip olunan psikolojik sermayenin, duygusal dayanıklılığın ve uyumlanma yeteneğinin bilinmesi, anlaşılması, analiz edilmesi çok önemlidir. Bu analize yönelik şu soruları kendimize soracak olsaydık cevabımız ne olurdu?

- Sahip olduğum psikolojik sermaye durumum nedir?
- Duygusal dayanıklılığımı ölçecek olsaydım çıkacak görüntü nasıldır?
- Uyumlanma becerim hangi seviyededir?
- Değişen şartlara ve karşılaşacağım zorluklarla baş edecek çevik liderliğe ne kadar sahibim?

KRİZDEN ÇIKIŞTA ALMANYA VE JAPONYA ÖRNEĞİ

Günümüzde artık devletler krizlerle baş edebilmek için hem para hem maliye politikalarını birlikte uygulamaya başlamışlardır.

Tarih, özellikle 20. yüzyıl, savaşların ve krizlerin tarihidir. Sevindirici olan husus ise hiçbir savaşın ve krizin ilanihaye sürmemiş olmasıdır. Savaşların ve krizlerin açtığı derin yaralar ve ortaya çıkardığı acılar, acılarından ibret alma ve dersler çıkarma yeteneğine sahip olan insanlığın gelişimine ciddi katkılar sunmuştur. Hastalıklara tanı konulmasında olduğu gibi, krizlerin ortaya çıkış nedenlerinin doğru tespit edilmesi, krizden çıkış reçetesinin doğru oluşturulmasının temelini oluşturmaktadır.

Ekonomik krizlerin ortaya çıkışına bazen bir ülkenin kendi iç dinamikleri, yapısal sorunları ve finansal yapısı neden olabileceği gibi sorun tamamen dış kaynaklı da olabilir. Bir ülkede meydana gelen doğal afetlerin de ekonomik krizlere neden olabileceği unutulmamalıdır. Dünya ekonomisinin genel görünüm ve gidişatı iyi iken iyi olan ülke ekonomisi, dünya ekonomisi yapısal olarak çıkmaza girdiğinde kötüleşiyorsa sorunun kaynağı dışarıda aranabilecektir. Dünya ekonomisinin durumu her ne olursa olsun, bu sarsıntılardan hiç etkilenmeyen ya da çok az etkilenen ve ufak sarsıntılarla bu krizleri atlaman ülkeler, yapısal reformlarını tamamlamış, sağlam bir ekonomik birikim ve altyapıya sahip ülkeler olmuştur

Ekonomik krizler değişik şekillerde ortaya çıkabilir. Fiyatlar genel seviyesindeki ani bir düşüş ya da yükseliş, arz fazlalığı ya da talep daralması, reel ücretlerin azalması, bunun tetiklediği işsizlik, işsizlikle beraber üretimde daralma, iflaslar ve borsada çöküş, yüksek risklerin ve belirsizliklerin getirdiği spekülasyon hareketler, başlıca ekonomik kriz nedenleridir.

Klasik iktisat okuluna mensup liberal iktisatçılar genellikle ekonominin dengede olmasının beklediğini, “her arz kendi talebini yaratır” ilkesi gereğince ekonominin kendisini tedavi edeceğini ve bir dış müdahalenin gereksiz olduğunu savunurlar. Krizlerin oluşma nedenlerinin kapitalizmin doğasından kaynaklanıp kaynaklanmadığı ayrıca bir tartışma konusu olmakla birlikte Keynesyen iktisatçılar ise ekonomik kriz veya durgunluk dönemlerinde devletin ekonomiye maliye politikası araçları ile müdahale etmesi gerektiğini savunmuşlardır. 1929 Büyük Buhran dönemi öncesi uy-

KRİZDEN ÇIKIŞTA ALMANYA VE JAPONYA ÖRNEĞİ

gülenen liberal politikalarından, 1970’lerin başlarındaki petrol şokları ve sonrasında ortaya çıkan stagflasyon dönemine kadar Keynesyen politikalar uygulanmış ve hatta bu dönem kapitalizmin altın çağı olarak isimlendirilmiştir. Bu dönemden sonra ise 2008 krizine kadar maliye politikasından çok para politikalarını önceleyen Neoliberal iktisat politikaları uygulanmıştır. 2008 küresel krizinden çıkışta ise tekrar genişletici maliye politikaları uygulanmaya başlanmıştır.

Günümüzde artık devletler krizlerle baş edebilmek için hem para hem maliye politikalarını birlikte uygulamaya başlamışlardır. Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan Dünya Ekonomik Durumu ve Beklentiler 2019 Raporuna göre risklerin ve belirsizliklerin yüksek olduğu dünya ekonomisinde sürdürülebilir gelişmenin amaçları şu şekilde özetlenmiştir:

- Fakirlik ve açlığın tüm türlerine son verilmesi, gıda güvenliği ile birlikte sürdürülebilir tarım politikalarının oluşturulması,
- Kaliteli ve eşit düzeyde sağlık ve eğitim hizmetlerinin herkese sunulması,
- Ödenebilir, güvenilir ve sürdürülebilir enerjinin herkese sunulması,
- İşsizliğin azaltılması ve tam istihdamın sağlanması,
- Ülkeler arasındaki gelir eşitsizliğinin azaltılması,
- Kişiler arasındaki gelir eşitsizliğinin azaltılması,
- Güvenli, sağlıklı ve sürdürülebilir şehirlerin oluşturulması,
- İklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin azaltılması,
- Ormanların ve bioçeşitliliğin korunması,
- Adaletin ve hukuki güvenliğin tüm taraflar için etkin bir şekilde uygulanması,
- Tüm kurumların hesap verilebilirliğinin sağlanması,

Birleşmiş Milletler Raporundaki bu ifade ve temenilere burada yer verilmesinin nedeni krizden çıkışta mutlaka gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilen yapısal reformların büyük ölçüde yukarıda sayılan hususlarla örtüşmesidir. II. Dünya savaşında yerle bir olmuş ve yukarıda sayılan yapısal reformları büyük ölçüde tamamlamış olan Almanya ve Japonya’nın yeniden

yükselişleri Hülya DERYA’nın Almanya ve Japonya’nın sanayileşme sürecini karşılaştıran makalesinden özet alıntılarla açıklanmaya çalışılacaktır.

Savaş Sonrası Almanya ve Japonya’nın Gelişimi ve Karşılaştırılması

Öncelikle bu iki ülkenin ortak yönlerine bakmak gerekir. Bu ülkeler zamanın ekonomik devlerine göre geri kalmış bir ekonomik seviyeden, bir sanayi ülkesine dönüşmüşlerdir. Her iki ülke de sanayi gelişmelerinin başında, daha gelişmiş ülkelerin şirketlerine karşı mücadele etmiştir. Almanya özellikle İngiltere’den gelen şirketlerle mücadele etmiş, Japonya ve Güney Kore ise daha sonraları özellikle batı Avrupa ve ABD’den gelen rekabete karşı koymak zorunda kalmıştır. İngiltere 19. yüzyılın ortalarında her yönüyle dünyanın önde gelen ekonomik gücüydü. Almanya bu dönemde sanayideki gelişiminin başlangıcındaydı. İngiltere endüstrileşme sürecinde iken Almanya’da hala tarım sektörü egemendi ve bu ülkelerde üretim sanayi öncesi şekillerde gerçekleşiyordu.

İngiliz sanayisi ise her iki ülkeyle mukayese kabul etmeyecek oranda gelişmişti. Bu yüzden İngiltere için Almanya bu dönemde öncelikli olarak hammadde ve tarım ürünü kaynağı olarak hizmet ediyordu. Bu iki ülke hammadde ve tarım ürünü karşılığında endüstriyel ürün satın alıyordu. İngiltere, Almanya ve ABD’nin 1860 yılında dünya sanayi üretimindeki payları şu şekildeydi:

Büyük Britanya: %19,9
Almanya %4,9
ABD % 7.2

Japonya tarihinde iki kez benzer bir duruma düşmüştür. Bunun ilki Meiji restorasyonu dönemindedir. Ülke bu dönemde ilk kez batılı sanayileşmiş ülkelerle temasa geçmiştir. İkincisi ise ikinci dünya savaşından sonradır, çünkü bu dönemde savaş öncesi kurlan Japon işletmelerin büyük bir bölümü yıkıma uğramıştır ki ülke belki sadece tüketim mallarında uluslararası alanda rekabet edebilecek konumdaydı. Söz konusu iki ülkenin incelenen zaman dilimindeki avantajlarıysa hammadde veya daha doğrusu tarım ürünlerine sahip olmalarında yatıyordu. Bununla birlikte iç ve dış telkinler doğrultusunda (ve hatta avantajlı maliyet teorisi doğrultusunda) bu alanlarda

uzmanlaşmaya yönelmemişler, bunun yerine kendi sanayilerini kurmaya çalışmışlardır.

Almanya’da demir yolları yapımı sonucu kısa sürede rekabete dayanıklı bir ağır sanayi ortaya çıkmış olsa da, Japonya’da öncelikle tüketim malları sanayisi gelişmiştir. Fakat bu ülkeler söz konusu bu alanlarda avantajlı görünseler veya olsalar dahi, işgücü yoğun tüketim malları sanayisi konusunda uzmanlaşmaya gitmemişler ve ağır sanayinin gelişimini teşvik etmişlerdir. Bütün bu incelenen ülkelerde öncelik, var olan potansiyelinin kullanımına dönük olmaktan ziyade, gelişim potansiyelinin yükseltilmesine verilmiştir. İşte bu üretken kuvvetlere, **ilk olarak halkın eğitim seviyesinin yükseltilmesi sonucu iyileştirme yapılmıştır.** Göç veren ülke olan Almanya’daysa 19. yüzyılın başında gerçekleştirilen eğitim sistemindeki genel iyileştirme sonucunda ve özellikle teknik eğitim yapısının oluşturulması neticesinde, bilimsel gelişim büyük bir ivme kazanmıştır. Benzer çabaların Japonya da sarf edildiğini görebiliriz. Bu iki ülkede **özellikle yurt dışı eğitim sonucu teknik bilgiye ulaşma ve bunu kullanabilme kabiliyetinin geliştirilmesi önemli bir rol oynamıştır.** Hatta Japonya’da devlet yabancı öğretmen, işçi ve yatırımcı çalıştırmaya başlamıştı. Burada amaç Japon halkının teknik kabiliyetini geliştirmek ve yatırımcılık becerisini arttırmaktır.

Sonuç olarak ekonomik ve teknik anlamda daha gelişkin olan yurt dışından öğrenmenin önemli bir rol oynadığını söyleyebiliriz. Üretken kuvvetler aynı zamanda alt yapının geliştirilmesi sonucu (özellikle ulaşım alanında) teşvik edilmiştir. **Sanayileşmenin şartlarından biri ucuz ve hızlı nakil olanaklarının sağlanmasıdır ki bunlar çoğu zaman devlet desteği sayesinde gerçekleşmiştir.** Bu faktör Japonya’da göz ardı edilemeyecek mahiyettedir, zira savaşların ardından alt yapılarını büyük oranda yenilemek zorunda kalmışlardır. Ayrıca bu noktada ekonomik ve siyasi kurumlarında büyük önemi vardır, çünkü bunlar mutlaka büyüme süreci olabildiğince destekleyecek biçimde kurgulanmalıdır.

Her iki ülkede sanayi işletmelerin yapılanması ve desteklenmesinin, zorunlu olarak devlet eliyle gerçekleştirilmesi gerektiğini kabul etmişti. Milli ekonomiye doğrudan müdahaleler Almanya ve Japonya’da görülmüştür. Bu ülkelerde hükümet ile ekonomi

arasında yakın bir ilişki vardı, sorumlu bakanlıklar şirketler üzerinde nüfuz sahibiydi. Örneğin Almanya’da 19. Yüzyılın ilk yarısında Prusya maliye bakanı, ilk fabrikaların kuruluşunda belirleyici bir rol oynamıştır. Aynı şekilde Japonya’da da devlet sanayi kuruluşların tesis edilmesini teşvik ediyordu. Bu ülkeler arasında farkı ortaya koyacak olursak, o zaman devlet müdahalesinde kullanılan araçların farklılığına değinmek gerekir. **Almanya’da gümrük politikası kalkınma üzerinde daha küçük bir rol oynamıştır.** Burada 19. Yüzyılın 70’li yıllarına kadar korumacılarla – serbest ticaretçiler arasında bir mücadele yürütülmüş ve ancak bu tarihten sonra serbest ticaretçiler üstün gelmeyi başarmıştı. **Yüzyılın sonuna doğru Almanya, ithalat rejimini sıkılaştırmıştır.**

Alman ekonomisinin erken dönemde bile yabancı talebe bağımlı olduğu görülmüyordu. Bunun neticesinde ekonomi-politik tedbirler alınırken yurt dışına bağımlı olan sektörlerin durumu da dikkate alınmak zorundaydı. Bununla birlikte **devlet, sübvansiyon ve diğer destekleme seçenekleriyle yeni endüstrilerin kuruluşuna doğrudan müdahil oluyordu.** Ülke ancak imparatorluğun kurulmasının ardından birinci dünya savaşı başlarken etkin bir gümrük koruma politikası oluşturmuştur, ama burada Alman şirketlerin uluslararası alandaki rekabet kabiliyetini destekleyen “yoğunlaşma süreçlerinin liberal yönetimi” aracılığıyla önemli bir katkı sağlanmıştır.

Japonya ise eşit olmayan anlaşmaların (unequal treaties) bitimine kadar yüksek gümrük duvarları olmadan endüstrisini desteklemek zorunda kalmıştır. Bu destek bir yandan **modern ulaşım ve iletişim sisteminin kurgulanmasıyla gerçekleşmiş, diğer yandan eğitim sisteminin iyileştirmesini kapsamıştır.** Ama **Japon hükümeti bunun yanında seçilmiş özel şirketleri doğrudan sübvansiyon ve diğer yardımlarla desteklemiştir.** Seçilmiş olan anahtar nitelikteki endüstriler bilinçli bir şekilde “koruma-yetiştirme gümrükleri” tarafından desteklenmiştir. Bu gümrük oranları pek yüksek görünmese bile, diğer desteklerin birleşimiyle birlikte dış rekabete karşı oldukça kapsamlı bir koruma duvarı oluşturulmuştu. **Japonya’nın ikinci dünya savaşı sonrasındaki koruma stratejisi de yine bu birleşiminden meydana getirilmişti (ithalat kısıtlamaları ve yurt içi destek önlemleri).** İthalat kısıtlamaları ancak 70’li yıllarda

yurt dışından gelen baskı sonucu ve şirketlerin artık dış rekabetten korkmamaları üzerine gevşetilmiştir. Her iki ülkenin kullanmış olduğu enstrümanlar kısmen farklı olmuş olsa bile, bu ülkelerde bilinçli bir şekilde sanayi sektörünü devlet tarafından desteklendiğini görebiliriz.

Japonya Almanya’dan farklı olarak destekledikleri şirketleri bilinçli olarak seçmiş; Almanya’da ise sanayinin gelişimi daha ziyade genel bir destek üzerinden gerçekleşmiştir. Uzun vadede uluslararası alanda rekabet edebilecek seçili şirketlerin bilinçli bir şekilde desteklenmesi ise, hükümetin önemli oranda muktedir olmasını ve gelişim ihtimallerini tam olarak analiz etmiş olmasını gerektirir. Koruma enstrümanlarının seçimi aynı zamanda bu ülkelerin yurt dışına olan bağımlılıklarıyla da orantılıydı. Japon kalkınmasının sadece sanayi politikaları ve özel sektörün dinamizmi ile açıklanamayacağını ve özgün bir Japon yönetim tarzı olduğunu söyleyenler bulunmaktadır. Japon yönetim tarzı olarak ifade edilebilecek bu husus, sadece bilim adamlarının değil uygulayıcıların da sürekli iyileştirme-gelişim, uzlaşma, hayat boyu istihdam gibi yönetim ilkelerinin şirketlerin rekabet gücünü artırdığı yönündeki inançlarının etkisidir.

Almanya ve Japonya dış pazarlara çok bağımlıydı ve gümrük duvarı politikası uygulamalarını buna göre düzenlemek zorundaydı. Bu ülkeler bu nedenden dolayı yurt içinde farklı destekleme önlemlerine sarılmak durumundaydı ve ithalat rejimlerini ancak belirli sektörler üzerinde diledikleri gibi şekillendirebiliyorlardı. Her iki ülkede rekabet olanağına sahip bir sanayi tesis ettikten sonra, söz konusu koruma tedbirlerini kısmen ortadan kaldırmışlardır. Gerçi bu ülkelerin hepsinde korumacı gümrükleri devam ettirmeye yönelik iç baskı vardı, hatta bazı noktalarda koruma tedbirleri “yaşamsal önem” arz etmeye başlamıştı, ama ticaret politikasında genel anlamda serbest ticaret trendi hâkim olmuştu.

Burada incelediğimiz tarihsel örnekler, “bebek endüstri (infant industry)” tedbirlerinin uluslararası rekabet kabiliyetine sahip endüstrilerin oluşturulmasında başarılı olabileceğini ortaya koymuştur. Korumacı gümrük duvarları burada bütünüyle dünya piyasalarından bir kopuş olarak görülmemeli ve bunun yerine yerli ekonomi için zamana dayalı bir

öğrenme süreci olarak değerlendirilmelidir. Burada belirleyici olan, ekonominin uzun vadede üretiminin artmasıdır, kısa vadeli avantajların değerlendirilmesi ise çok önemli değildir. **Kullanılan enstrümanların çeşitliliği, başarılı bir sanayileşmenin pek çok yolunun olduğunu göstermektedir.**

Krizden Çıkış Önerileri

Günümüzde yaşanan krizlerden çıkış için sadece Keynesyen, monetarist ya da arz yönlü ekonomiyi savunan iktisatçıların çözümleri değil; krizin çeşidine, ülkenin iç dinamiklerine ve koşullarına göre bu politikaların birinin ya da birkaçının aynı anda uygulanması gerekmektedir.

Krizden çıkış için gerçekleştirilecek reformların yalnızca ekonomik alanda yapılması artık yeterli olmamakta, sosyal, siyasal (hukuk ve devlet sistemini kapsayan) ve ekonomik reformların aynı anda yapılması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Almanya ve Japonya örneğinde olduğu gibi, eğitim kalitesinin artırılmasına öncelik verilmesi, devamında nitelikli işgücünü ve teknolojik gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Eğitimli ve yenilikçi işgücünün oluşturduğu şirketlerin devlet tarafından bilinçli politikalarla desteklenmesi ve korunması gelişim sürecini daha sağlam ve sürekli hale getirmiştir.

Bu doğrultuda Türkiye özelinde büyümenin ithalâta bağımlı yapıdan kurtarılması ve cari açığın düşürülmesi krizler karşısındaki kırılganlığı azaltacaktır. Ülkeye giren dış yardım veya kaynakların, II. Dünya Savaşı sonrasında Almanya’nın Marshall yardımlarını dağıtırken yaptığı gibi eşit, adil ve stratejik sektörlere yatırılması da uzun vadede ekonomiye ciddi katkı ve gelişim sağlayacaktır.

Vergi sisteminde ise, aynen gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, ÖTV ve KDV gibi dolaylı vergilerle, gelir ve kurumlar vergisi gibi dolaysız vergilerin dengeli dağıtımının yapıldığı adil bir vergi sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Çünkü ithalata bağımlı büyüme durumunda, ithalat nedeniyle ortaya çıkan cari açık arttıkça vergi gelirleri de artmakta, böylece bütçe açığı azalmaktadır. Ancak bu sağlıklı bir durum olmadığından bu kısır döngüden mümkün olduğunca çabuk kurtulmak için gerekli tedbirlerin alınması kronik krizlerin oluşmasını engelleyecektir.

Burak
YETİMOĞLU

2014 Mezun

Fotoğraflar: Feyzanur Yetimoğlu

FAS'A KISA BİR ZİYARET

MAKALE

FAS'A
KISA BİR ZİYARET

“

Tarihi boyunca Afrika'da İslam'ın yayılması, muhafazası amacı etrafında kurulan ve gelişen Fas Krallıkları Senegal nehrinden kuzeyde İspanya'nın merkezine kadar uzanan geniş bir alanda saltanat sürmüştür.

Fas'ta bulunduğum süre içerisinde, Faslı arkadaşlarıma sürekli olarak Türkiye'de ülkelerine neden Fas dendiğini açıkladım. Uzun bir süre Fas'a başkentlik yapmış olan kadim şehir Fes'den dolayı ülkemizde o ülkenin adı Fas olarak kalmıştı. Bu açıklamayı dinleyen arkadaşlarım, verilen bu bilgiler sonucunda çok da hayrete düşmemişlerdi. Çünkü Fransızca "Maroc" veya İngilizce "Morocco" olarak isimlendirilirken de diğer eski başkent Marakeş'in yabancılar tarafından telafuzu sonucu oluşmuştur. Arap coğrafyasında ise "Mağrip" olarak isimlendirilmiştir. Çünkü, Müslümanlar İslam Din'inini yaymak amacıyla Mısır üzerinden batıya doğru ilerledikçe bölgeye güneşin battığı yer anlamına gelen "Mağrip" ismini vermişlerdir.

"Mağrip" isminden de yola çıkarak Fas'ın İslam dünyasının en batısında yer alan bir ülke olduğunu söyleyebiliriz. Meşrutî monarşi ile yönetilen Fas, kendisine has birçok değere sahip bir İslam ülkesidir. Bu kendine özgü değerlerden biri de konumudur yani coğrafidir diyebiliriz. Türkiye gibi çok önemli bir coğrafi konuma sahip olan Fas, hem Doğu, hem Batı, hem Afrika, hem Avrupa, hem de bir Ortadoğu ülkesi görünümüne sahiptir. Haritaya bakıldığında zaman bir Afrika ülkesi, Ortadoğu ülkesi olduğu kısmen anlaşılabilir. Ancak nasıl bir Avrupa ülkesi olduğu konusunda soru işaretleri ortaya çıkabilir. Ülkenin Kuzeyinde bulunan Cebel-i Tarık Boğazı, Afrika ile Avrupa'yı, İslam Dünyası ile Avrupa'yı her ne

kadar ayırıyor gösterecek, coğrafi bu yakınlık 1984 yılında Fas'ı Avrupa Birliği'ne başvurabilecek kadar, bir Avrupa Devleti olduğunu iddia etmesini sağlamaktadır. Afrika kıtası insanları için Avrupa'ya geçişin ortak noktası olmuştur.

Günümüz Fas devletinin tarihi kökleri ise sekizinci yüzyılın sonları ve dokuzuncu yüzyılın başlarına denk gelmektedir. Coğrafi değerinin yanında tarihi açıdan da büyük bir zenginliğe sahip olan Fas topraklarında, ilk olarak Berberî krallıklar kurulmuş daha sonra ise Kartacalılar ve Romalılarda Fas'ta kendi izlerini bırakmışlardır. Berberîlerin dağınık bir şekilde Fas'ın her yerine dağıldığı ve merkezi bir devlet kurmanın zor olduğu zamanlar olan yedinci ve sekizinci yüzyılda İslam'ın meşhur kumandanı Ukbe b. Nâfi'nin başarılı hareketleri ile, bölge halkı İslam ile tanıştı. Bölge halkının İslam dinini kabul etmesiyle birlikte Fas'ta merkezi bir birlik oluşmaya başladı. Böylece, bin iki yüz yıldan fazla bir süredir birçok hanedanların kurulduğu zengin bir Fas Krallığı tarihi oluştu.

Bu zengin Fas tarihi içerisinde, ülke yöneticilerinde Hz. Peygamber efendimizin neslinden gelen Şerif aileler çok etkin rol almıştır. Bu kutsallıktan yola çıkarak tarih boyunca, Fas'ta kurulan tüm hanedanlıkların ortak amacı İslam dinini tüm coğrafyaya hakim kılmak ve hristiyanlara karşı cihad etmek olmuştur. Güçlü Hristiyan devletleri ile sınır olan Fas krallığı, tarihi boyunca hristiyan güçleri ile savaşmıştır. Bu savaşlar sonucunda Fas halkı dini bir kardeşlik etrafında birleşmiş ve bu birlik güç kazanmasını sağladı. Ek olarak, Fas Sultan'ına da önemli bir dini vazife yükledi; 'Emir'ül mü'minin' inananların emiri sıfatı. Fas Kralları günümüzde hala bu sıfatı kullanmaktadırlar. Hatta cuma namazlarında hutbe okunmaktadır.

Tarihi boyunca Afrika'da İslam'ın yayılması, muhafazası amacı etrafında kurulan ve gelişen Fas Krallıkları Senegal nehrinden kuzeyde İspanya'nın merkezine kadar uzanan geniş bir alanda saltanat sürmüştür. Hatta uzunca bir dönem Mali (Timbuktu)'ye kadar toprakları genişlemiştir. Fas, bu uzun süre boyunca, Osmanlı İmparatorluğu'nun mutlak

hakimiyetine girmeyen ender Arap müslüman toplumlarından biridir. Burada mutlak hakimiyeti tabiri önemlidir, çünkü uzun bir süre Fas Sultanlarından tabiiyet vergisi alınmıştır. Bunun yanı sıra Fas tarihi içerisinde çok önemli bir sultan olan Ahmet el- Mansûr'un Osmanlı Devleti yardımıyla hayatta kaldığı ve sultan olduğu, Osmanlı'da gördüğü yenilikleri Fas'ta uygulamaya çalıştığı bilinmektedir. Ayrıca, Fas Tarihinin en önemli savaşı kabul edilen Vadilmehâzin savaşında (üç kralında savaş esnasında öldüğü savaş) Türk kuvvetlerinin yardımları sayesinde Fas Sultanlığı bu büyük savaşı kazanmış, abisinin vefat etmesiyle Ahmed el- Mansur tahta geçmişti. Ancak bu büyük zafer sonrası El- Mansur Osmanlı Devleti'ne karşı daha katı bir politika izlemeye başlamıştır.

Güçlü ve zengin dönemlerin ardından Fas Sultanlığı, ondokuzuncu yüzyıl sonlarına doğru büyük bir ekonomik kriz yaşamış ve askeri problemler ile karşılaşmıştı. Ayrıca çok kısa süre içerisinde yapılan uluslararası birçok anlaşma ile Avrupa'ya karşı ağır bir borç yükü altına girmişti. Borçlanmaların artması ve duruma herhangi bir çözüm bulunamaması sonucunda dönemin sultanı Mulay Abdulaziz, çare olarak ülkesini Fransa'nın korumasına bırakmak durumunda kaldı. Bazı siyasi yorumcular, bunun "ülkenin Fransa'ya satışı" olduğunu kaydeder. Fas, 1912 yılında Fransa'nın resmen himayesine girmek zorunda kaldı. 1956'da bağımsızlığının kazanılmasına kadar çok ince bir politika yürüten Fas Sultanı beşinci Muhammed, bağımsızlığı kazanarak ülkenin

ilk modern Kral'ı oldu. Onyedinci yüzyıldan beri Filali Şerifleri ailesinin yönettiği Fas Devleti'ni günümüzde Kral altıncı Muhammed yönetmektedir.

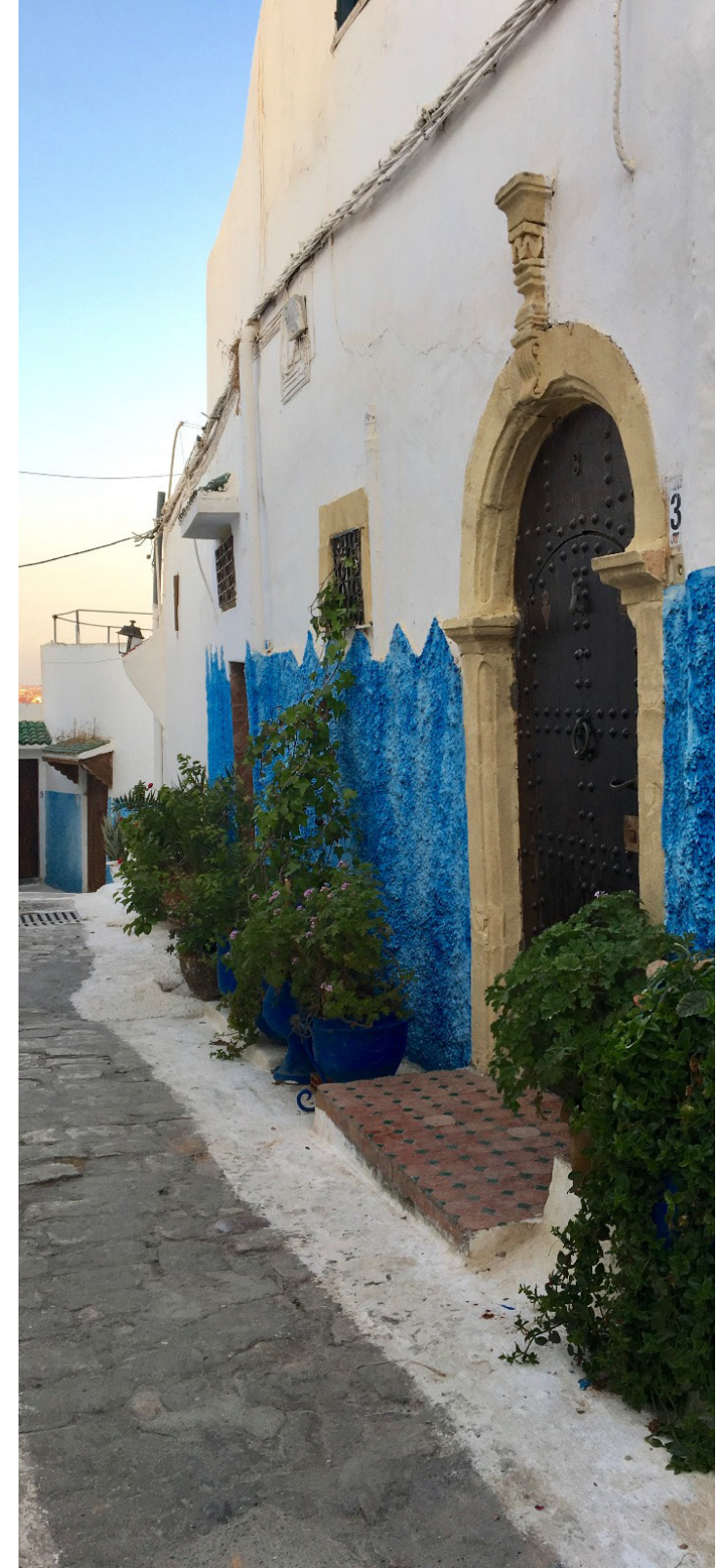
Fas Devleti'nin başkenti, Atlas Okyanusu'na kıyısı olan ülkenin kuzeyinde yer alan Rabat şehridir. Fas'ın ekonomik başkenti olarak söyleyebileceğimiz şehri ise Kazablanka'dır. Nüfus yoğunluğu nedeniyle Faslılar tarafından, Fas'ın İstanbul'u olarak örnek verilen şehridir Kazablanka. Ek olarak, dünyanın en büyük camiilerinden biri de şu an Kazablanka'da bulunmaktadır. Fas'ın turizm başkenti ise mistik havasıyla Marakeş'tir. 2018 verilerine göre Fas'a gelen turistlerin yüzde 30'a yakını Marakeş'e gelmiş ve konaklamıştır. Geçtiğimiz günlerde de Türk

Hava Yolları Marakeş'e direkt seferini başlattığını açıklamıştır. Fas'ın tarihi ve kültür başkenti ise Fes şehridir. Fes şehrinde islam aleminin ilk kütüphanesi ve üniversitesi olarak geçen Karaviyyin Camii ve kütüphanesi bulunmaktadır. Fas'ın diğer önemli şehirleri arasında; tatil şehri olan Agadir, liman şehri olan Tanca, mavi şehir olarak adlandırılan Şafşavan sayılabilir.

Fas'ın en önemli gelir kaynaklarını 3 T ile özetlemek mümkün. Bunlar; Turizm, Ticaret ve Tarım'dır. Çeri domateslerin Avrupa'da Fas domatesi olarak geçtiğini söylememiz, Fas'ın Avrupa'ya ne kadar sebze-meyve ihraç ettiğini hayal etmemimiz sağlayacaktır. Fas 2018 yılında ise kendi Turizm rekorlarını kırmıştır. 2017 yılıyla karşılaştırıldığında 2018 yılında gelen turist sayısı yüzde 13 artmış ve toplamda 13 milyona yakın turist Fas'ı ziyaret etmiştir. Elde edilen gelir ise yüzde 40 artarak 6 milyar dirheme yaklaşmıştır. Turizm sektörüne ek olarak, Emekli Avrupa'lılardan yaşamlarına Fas'ta devam etme kararı alanların sayısı her geçen gün artmakta büyük bir emlak geliri ortaya çıkmaktadır. Avrupa Birliği ile Fas arasında imzalanan ikili anlaşmalar neticesinde iki taraf arasında oluşan ticari ortaklıkların boyutu çok ileri bir noktaya taşınmıştır.

Son dönemlerde Türkiye ile Fas arasında da yoğun bir ticari ilişkiler geliştirilmiş olup, iki ülke arasında ticaret hacmi artmaya başlamıştır. Her ne kadar artan bu ilişkiler sonrası Fas yönetimi, vergileri artırarak Fas ürünlerini korumaya yönelik politikalar geliştirse de Türk ürünleri Fas'ta hala çok fazla ilgi görmeye devam ediyor. Fas'ta Türk dizilerinin izlenme oranları arttıkça doğru orantılı olarak Fas'ta türkçe bilenlerin sayısı da her geçen gün artıyor. Neredeyse her evde birden fazla türk dizisi takip ediliyor diyebiliriz. Ticari ve kültürel olarak birbirine çok yakın olan bu iki ülke ileride önemli politik çalışmalar da gerçekleştirecektir.

Tarihi, kültürel ve politik olarak önemli bir ülke olan Fas'ın kısa da olsa bilinmesini ve tanınması için kısa bir özet yapmaya çalıştım. Tarihten itibaren ilişkileri olan iki ülkenin, son yıllarda kültürel ve ekonomik olarak ilişkilerinin ilerlemesi nedeniyle de Fas'ı daha iyi tanımaya ihtiyacımızın olduğunu düşünüyorum.

HELAL GIDA VE TÜKETİCİ SATIN ALMA DAVRANIŞI

Helal gıda tüketicilerin satın alma ve tüketim davranışını etkileyen önemli bir unsurdur. Endüstri bağlamında, çok uluslu şirketler helal gıda pazarının rekabet gücünü sürdürmedeki önemini kabul etmektedirler.

Satın alma davranışını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi de dini inançlardır. Bu alanda yapılan çalışmalarda, kültürün önemli bir ögesi olan dini inançların tüketici satın alma davranışını büyük ölçüde etkilediği vurgulanmaktadır.

Tüketiciler ürün tercihlerini satın alma davranışına dönüştürmelerinde dini inançlarına uygun olan ürünleri tercih etmektedir. Helal kavramı İslamiyet açısından ele alındığında Müslüman tüketicilerin satın alma tercihlerinde doğrudan bir etkiye sahiptir ve Müslüman tüketicilerin helal kavramına uygun ürünler arayışı söz konusudur.

Bilgi teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler, artan iletişim olanakları, artan rekabet, tüketicilerin iktisadi anlamda daha iyi hale gelmeleri; ürün fiyatı, tamamlayıcı ve ara ürünlerin fiyatlarındaki değişimler, özellikle gıda maddelerinin tüketiminde kültürel farklılıkların ve bireysel tercihlerin yanında dini inançların da etkili olması; tüketici davranışlarının anlaşılmasını daha önemli getirmiştir. Bireylerin tüketim anlayışında bireysel tercihler, kültürel etmenler yanında dini inançların da etkisi olduğu; buna bağlı olarak tüketicilerin inançlarının gereği olan helal ve haram düşünceleriyle tüketimle ilgili davranışlarını yönlendirdikleri görülmektedir. Müslümanların hassasiyetle üzerinde durduğu helal kavramı Türk Dil Kurumunda "Dinin kurallarına aykırı olmayan, dinî bakım-

HELAL GIDA VE TÜKETİCİ SATIN ALMA DAVRANIŞI

dan yasaklanmamış olan, haram karşıtı" şeklinde tanımlanmıştır. Helal, yasal ve izin anlamına gelen Kur'an-ı Kerim ve İslam dininde geçerli olan bir standarttır. Arapça dilinde ise helal, İslam'ın izin verdiği her şeyi ifade eder. Müslümanlar için helal kavramı, mutlak tüketim için çok önemli bir unsurdur.

Helal ürün Müslüman tüketiciler için İslamiyet kurallarına uygun olan gıdalardır. Kur'an ve hadisi şerifler ile belirlenen kurallara uygun olarak kesilmemiş, kesimden önce ölmüş hayvanlardan, domuz eti veya domuz ürünlerinden, etçil hayvanlar ve yırtıcı kuşlar gibi hayvanlardan üretilmiş ürünler ile alkol içeren ürünler Müslümanlara haram kılınmıştır.

Gıda ambalajlarının içeriklerinde sadece "içinde domuz eti yoktur" ibaresinin bulunması o ürünün helal olduğu konusunda yeterli bir bilgi olmaz. Çünkü Müslümanlar için haram olan ürün sadece domuz eti değil, İslam dininin kurallarına ve esaslarına göre kesilmemiş hayvanların eti ile köpek, kedi, kurt, fare gibi birçok hayvanın eti de helal değildir. Bu durum Kur'an-ı Kerim'in Bakara Suresi 173. Ayetinde şu şekilde belirtilmektedir "Allah size ancak ölüyü (leşi), kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası adına kesileni haram kıldı. Her kim bunlardan yemeye mecbur kalırsa, başkasının hakkına saldırmadan ve haddi aşmadan bir miktar yemesinde günah yoktur. Şüphe yok ki Allah çokça bağışlayan çokça esirgeyendir" (Diyanet Vakfı Meali).

Müslüman tüketiciler satın aldıkları ürünlerin dinlerine göre helal olduğundan emin olmak için satın alma davranışlarında ihtiyatlıdır. Günümüzde Müslüman tüketiciler helal kavramına ilişkin geniş ürün ve hizmet yelpazesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Her ürün kategorisi helal gıda pazarı, yerel olarak adlandırılmış veya uluslararası olarak tanınan ve kabul görmüş birçok farklı marka sunar. Yerel markaların bazıları, yaratıcı ambalajları ve etiketlemeleriyle kendilerini "İslami" marka

olarak yansıtarak kendi nişlerini yakalamaktadır. Bu durum, dolaylı olarak ürünlerin helal olmasını birincil hedef olarak isteyen Müslüman tüketicisine işaret etmektedir.

Helal gıda tüketicilerin satın alma ve tüketim davranışını etkileyen önemli bir unsurdur. Endüstri bağlamında, çok uluslu şirketler helal gıda pazarı-

nın rekabet gücünü sürdürmedeki önemini kabul etmektedirler.

Yapılan araştırmalarda Müslüman tüketicilerin özellikle et, balık ve sebze ürünlerini satın alırken helal ve haram kavramı ile ilgili farkındalık düzeylerinin oldukça yüksek olduğu, tüketicilerin bireysel dindarlık düzeyleri ile helal gıda tüketimleri arasında güçlü bir ilişki olduğu ve Müslüman tüketicilerin helal gıda tercihlerinde önem verdikleri kriterlerin ürünlerin domuz eti ve alkol içermemesi şeklinde olduğu sonuçlara ulaşılmıştır.

Son zamanlarda helal gıda ürünlerine yönelik güçlü bir talep oluşmaktadır. Dünyanın en hızlı büyüyen pazarı haline gelen helal gıda pazarının bu şekilde büyümesinin iki nedeni var; Birincisi, helal gıda diğer gıda ürünlerine göre daha temiz, daha lezzetli ve daha sağlıklı olarak değerlendirilmesidir. İkincisi ise, helal ürünlerin küresel nüfus içinde, kültürleşme ve asimilasyon süreci içerisinde kabul

görmesinden dolayı hızla büyümekte olan bir pazar haline gelmiştir. Helal gıda pazarına olan talep sadece Müslüman nüfustan kaynaklanmıyor; aksine, Avrupa çapında gayri-müslimler arasında da helal ürünlere yönelik talep artmaktadır.

Dünya gıda sektörünün %16'sına sahip olan helal gıda pazarının yaklaşık olarak 670 milyon dolar hacme ulaşmıştır. Helal gıda pazarının yıllık %7-15 arasında büyüdüğü tahmin edilmektedir. Helal gıda pazarı iki nedenden dolayı hızla büyümektedir. Birincisi, helal gıda, daha temiz, daha sağlıklı ve lezzetli olarak kabul edilmektedir. İkincisi ise, helal gıdanın, küresel nüfus içinde, kültürleşme ve asimilasyon süreci boyunca muazzam kabul görmesinden dolayıdır.

Helal sertifikası, ürünlerin İslamiyet'e uygunluğunu olduğunu gösteren belgedir. Helal ürünlere ve helal sertifikaya olan ilginin son dönemde artması ile birlikte üretici ve tüketicilerin helal ürünlere karşı olan ilgisinin yükselmesi sonucunda helal sertifikası kavramının önemini oluşturmaktadır.

Helal gıda sertifikası, helal gıda pazarında tüketici tercihini etkileyebileceği için önemli bir unsurdur. Tüketicilerin güven, satın alma davranışı ve ödeme istekliliği bu önemli unsurlardandır. Helal gıda sertifikalı ürünler, dini zorunluluğun bir parçası olarak Müslüman için bir gereklilik olmaktadır. Asırlar önce Kuran-ı Kerim'de yer alan ve insanlar arasında 'helal gıda' olarak bilinen dini kurallara uygun gıda standardı, İslami usullere göre hazır-

lanan gıdaların sahip olması gereken özellikleri, kesim usullerini, kullanılan katkı maddeleri ile bu gıdaların servisinin yapıldığı yerlerin özelliklerini içeriyor.

Müslümanların bir ürünün helal olup olmadığına dair tüketim kararında sertifikasyon önemli bir faktördür. Müslüman tüketicilerin İslâm hukukuna uygun ürünleri satın almalarını kolaylaştırmak için helal direktifleri ve akreditasyon sistemleri kurulmuştur. Ürünlerin Helal ve Helal logosu olarak belgelendirilmesi sadece Müslümanların ne yediklerini, ne de tükettiklerini İslam kanunlarına göre garanti etmemekte, aynı zamanda üreticilerin helal standartlara uymalarını güvence altına almaktadır.

Sonuç olarak, gıda pazarındaki birçok ürün için, helal ya da haram olduğu açık bir şekilde belli iken belirli olmayan bazı ürünler de yer almaktadır. Bu ürünler şüpheli olarak kabul edilir ve bu ürünleri helal ya da haram olarak sınıflandırmak için daha fazla bilgiye ihtiyaç vardır. Bu durumda olan ürünler, sertifikasyon açısından şüpheli durumdadır. Bu durumda olan şüpheli ürünlerin özellikle kaynağının ve ürünlerde kullanılan katkı maddelerinin içeriğinin ve kaynağının iyi bilinmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Awan, H.M., A.N. Siddiquei, Z Haider, and J. Sarkis (2015), "Factors affecting Halal purchase intention-evidence from Pakistan's Halal food sector", Management Research Review, Vol. 38 No. 6, pp. 640-660.
- Karaman, H. 2012. Helal Gıda (1-2). [http://www.gidahareketi.org/Helal-Gida-\(1-2\)-585-yazisi.aspx](http://www.gidahareketi.org/Helal-Gida-(1-2)-585-yazisi.aspx).
- Norazah, N.M. and A.S.A Salleh. (2016), "Does Halal image strengthen consumer intention to patronize Halal stores? Some insights from Malaysia", Journal of Islamic Marketing, Vol. 7 No. 1.
- Özdemir, Hüseyin ve Ali Yayl. (2014). "Tüketicilerin Helal Sertifikalı Ürün Tercihleri Üzerine Bir Araştırma: İstanbul İli Örneği", İşletme Araştırmaları Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1, 183-202.
- Topçuoplu, Metin ve Burcu Özkul. (2014). "Rekabet Hukuk Özellikle Haksız Rekabet Açısından Helal Gıda Sertifikası", Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1.
- Torlak, Ö. (2012), İslam Ülkeleri Arasında Helal Ürün Pazarlama Potansiyeli, Problemleri ve Çözüm Önerileri, Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi, 4(2), 1-9.

Merve
KOLTAN

ÖĞRENCİ KÖŞESİ

BİR ZİYARETİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi-2

“

Kendisi de Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu ve bizler için rol model olan Sn. Mehmet Emin Özcan'dan bankacılık sektörü hakkında tecrübe ve bilgilerini dinlemek bizler için çok anlamlıydı.

24 Nisan günü, Siyasal Vakfı'nın desteği ile çok güzel bir deneyim daha yaşadık. Siyasal Vakfı ile Vakıfbank Genel Müdürü Sn. Mehmet Emin Özcan ve Genel Müdür yardımcıları Sn. H. Uğur Bilgin ile Sn. İlker Yeşil'i ziyaret etme fırsatı bulduk. Sayın Genel Müdür bizleri kendi odasında, öğle yemeğinde misafir etti.

Sn. Genel Müdür ile öğle yemeği eşliğinde güzel bir sohbette bulunduk, aklımızdaki soruları sorduk. Mehmet Bey'e bankacılık, staj imkanları, kendisinin kariyer aşamaları ve bizlere tavsiyeleri hakkında çeşitli sorular sorduk. Kendisi, sorularımızı ilgiyle dinledi ve hepsini teker teker, sıkılmadan cevapladı. Verdiği cevaplar ile bizlere çok yardımcı oldu. Bizlere bir siyasal öğrencisinin okuması gereken kitaplar tavsiye etti. Kitaplar üzerinde yorumlar, eleştiriler yaptık. Ziyaretimizin sonlarına doğru Vakıfbank kültür yayınlarından çok güzel kitaplar hediye ettiler.

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi olarak henüz 2.sınıfta iken böyle bir deneyim yaşamak, Sn. Genel Müdür'ü ziyaret edip onunla sohbet edebilmek, aklımızdaki soruları rahatlıkla kendisine sorabilmek, kendisinden tecrübelerini, anılarını dinlemek ve her şeyden önemlisi bankacılık sektörü hakkında doğrudan bir banka genel müdüründen bilgi edinebilmek benim için çok değerliydi.

Çok samimi ve içten bir şekilde karşılandık. Vakıfbank'ın kuruluşu, tarihi, gelişimi hakkında Sn. Mehmet Emin Özcan'dan bilgiler edindik. Mehmet Bey bize öncelikle Vakıfbank'ın isminin nasıl ortaya çıktığını, isminin ecdadımızdan miras kalan vakıf kültüründen geldiğini detaylı olarak anlattı. Vakıfbank'ın; vakıf kültüründen aldığı güçle çalıştığını, misyonunu, vizyonunu, değerlerinin neler olduğunu öğrendik. Kendisi de Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu ve bizler için rol model olan Sn. Mehmet Emin Özcan'dan bankacılık sektörü hakkında tecrübe ve bilgilerini dinlemek bizler için çok anlamlıydı.

BİR ZİYARETİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Vakıfbank Genel Müdürü Mehmet Emin Özcan

Bugünkü ziyaretimizi gerçekleştirmeden önce bankacılık sektörü hakkında sadece kulaktan dolma bilgilere sahiptim ve fazla fikrim yoktu. Bu değerli ziyaret sayesinde bir banka genel müdürünün bankacılık sektörüne bakış açısını çok yakından öğrenebilme, gözlemleyebilme fırsatım oldu. Bugünkü ziyaretimiz ile birlikte bankacılık sektörü hakkında daha nitelikli bilgiler edindik.

Bu ziyaret sayesinde gerçekleştirdiğimiz sohbetler, dinlediğimiz tecrübeler, deneyimler ile kariyer planım hakkında da aklımdaki sorulara cevap almış oldum.

Bilgi güçtür diyen ve okumaya, öğrenmeye çok değer veren Sn. Genel Müdür'ün biz gençlere çok aydınlatıcı ve yol gösterici tavsiyeleri de oldu.

Her şeyden önce benim için verimli ve etkileyici bir gündü. Bir öğrenci olarak şimdiden böyle bir tecrübe yaşamam benim için çok anlamlı oldu.

Bugün orada bulunduğum için kendimi çok şanslı hissettim.

Bizlere böyle güzel bir fırsatı sağladığı için Siyasal Vakfına şükranlarımı sunar, çok teşekkür ederim.

Nur
ERGİN

Uluslararası İlişkiler-1

ÖĞRENCİ KÖŞESİ

ZİNCİRE YENİ KATILACAK ARKADAŞLARA

“

Bizler şimdi bu dergide taşın altına elini koyan koca yürekli hatta çınar diyebileceğimiz fakültemizin mezunları sayesinde yer alıyoruz.

Uzun bir yolculuktan geçerek geldik İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesine. Kimimizin yıllardır hayallerini süsleyen yerd, kimimiz için de tesadüf eseri gelip sonrasında iyiki buradayım dedirten bir eğitim yuvası...

İstanbul Üniversitesi'nin büyük kalabalıkların olduğu, küçük Türkiye diyebileceğimiz Beyazıt Meydanı'nda ki tarihi kapısı ilk başta ürkütmedi değil. O kapı sadece fakülteye açılan bir kapı olmanın dışında hayatımızda kilit noktaya sahip idi. Büyük kapı, büyük yarınlarımızın dayanağı olacaktı belki de. Hepimiz buraya ülkemize hizmet etme bilinci ve aşkıyla gelmedik mi?

Ülkenin dört bir yanından vatanına hizmet aşkıyla dolup taşan gençlerin eğitim gördüğü ilim yuvası. Elbette ki bu zihniyete sahip insanların birbirleriyle iletişimde kalabilecekleri, Siyasal'a duydukları özlemi giderip, minnet borçlarını ödeyebilecekleri bir yer ihtiyacı doğdu. Bu insanlar ilk gün ki heyecanlarıyla çeşitli kurum ve kuruluşlarda görevlerini yerlerine getirirken, yeni yetişen gençleri unutmadılar. Onlara yol gösterici oldular. Bizler şimdi bu dergide taşın altına elini koyan koca yürekli hatta çınar diyebileceğimiz fakültemizin mezunları sayesinde yer alıyoruz.

Siyasal Vakfı, arada iletişim kurmanın yanı sıra, bir ekol oluşturma vasfını da yükleniyor. Fakülte de ki teorik bilgilerimizi Vakıf aracılığıyla pratike dökme imkanı buluyoruz. Gündemden, geçmişe, liderlikten, girişimciliğe çok geniş bir yelpaze de eğitimler alma fırsatına sahibiz. Belki de bu fakülteden mezun olurken bir diplomamız ile kapıdan çıkarken, Siyasal Vakfı'na olan gönülden bağımız ile kapıdan yeni girecek arkadaşlara bizlerinde katkısı olma fırsatına sahip olacağız gelecek yıllarda. Ben bir başlangıç yapmak istedim ve burada bizlerle bulunmak adına fikir sahibi olmak isteyen aramıza yeni katılacak arkadaşlara bu dergiyi karıştırırken emin olmadıkları kısımlarda kuşkularını gidermek istedim.

ZİNCİRE YENİ KATILACAK ARKADAŞLARA

Siyasal Vakfı'nın değerleri kurucuları büyük bir emekle çapayı attılar. Bizler zincire eklenerek kuvvetimizi arttırıyoruz. Zincirin her parçası birbirine bağlı ve bir kültürü oluşturuyor. Tutunduğumuz, tuttuğumuz Siyasal Bilgiler Fakültemiz. Sıcak bir limanda demir atan ge-

miyi sınırsız koruyan, kollayan, sarsılmaz bir şekilde derinlere güçlü bağlar kuran vakfımız iyi ki var. Zincire yeni katılacak arkadaşlara ve bizlere başarılar diyorum bizlere emek veren okulumuz ve vakfımızın yüzünü kara çıkarmamak dileğiyle.

BEN BİR KÜÇÜK ÇOCUKKEN...

Sabahattin KAPLAN (1987)

Bir küçük çocukken çakıltaşları toplardım. Parlak ve renkli taslardı bunlar.

Öyle çok sayıda çakıl taşım olduğunu sanmayın, hiç bir zaman bir düzineyi aşmadılar.

Elimle ovar, parlatır dakikalarca seyrederdim bazen. Siyah, beyaz, kahverengi, damarlı, oval, yassı, yuvarlak, düz; ama parlak ve sevimli şeylerdi.

Parmaklarımın arasından kaydırırken yumuşacık gelirlerdi bana. Avucumdan süzülerek düşerlerdi yere...

Hiç kuşum olmadı... Bir kafes edinerek güvercin, kanarya, muhabbet kuşu beslemedim. Sabahları serçelerin senfonisi ile uyanan birisi için kafeste kus beslemek anlaşılır bir şey mi? Hayatımın bir parçası olanı doğal ortamı dışına taşımak, bütünlüğünden koparmak hep saçma gelmiştir.

Hayatımın bir parçası olmayanı bir kafes, form veya çerçeve içerisinde tutmayı ancak bir modern çılgınlık olarak tanımlayabilirim.

İnsani olanı tahrip eden sürecin çocukları, yararlandıklarından vazgeçmeden, sebebi bulundukları yıkımdan uzak kalmak, kurtulmak istiyorlar. Bir yıkım ve katliamdan kaçıyor iddiası taşıyor olsa bile sadece bulunulan mekânı değiştirmek bu kaçıışı anlamlı kılmayacağı gibi, yıkımın dışında kalmayı da sağlamayacaktır.

Bugün ben hayatımı yeniden tanımlamaya çalışıyorum... Kendimi kaçırdığım hayat müsveddelerini yırttım. Bulanık suyla doldurulmuş bardağımın duru olduğu iddiasından vazgeçtim. Kaynağında arıtılmadıkça bardaklarımız bulanık suyla dolmaya devam edecek.

Denizi ilk gördüğümde içimde karşılığını bulamamıştım. Karşılığını bulduğumda denizi....

Hiç okyanus görmedim, okyanusu nasıl göreceğimi de düşünmedim.

ama kirazları bilirim....

elmaları, armutları.....

limon çiçeklerini, menekşeleri...

akasyaları kokusundan tanırım.....

Birbiri üzerine abanmış apartmanlar arasında dolaşırken tek katli bahçeli evlerin bahçelerinde çoğalan hayati; boşluğa açılan balkonlarda, merdiven sahanlıklarına açılan daire kapılarında paylaşma düşüncesinin gülünçlüğünü bir kez daha kavradım. Bir kez daha saatlerce tek katli, bir bahçeli evin bahçesinde dostluğa açılan kapı aradım.

Yalnızca üzerlerinde çakılı tabelalarla bahçe duvarları çıktı önüme...

“DIKKAT KOPEK VAR !”

ve apartmanlar yükseldikçe yükseldi.

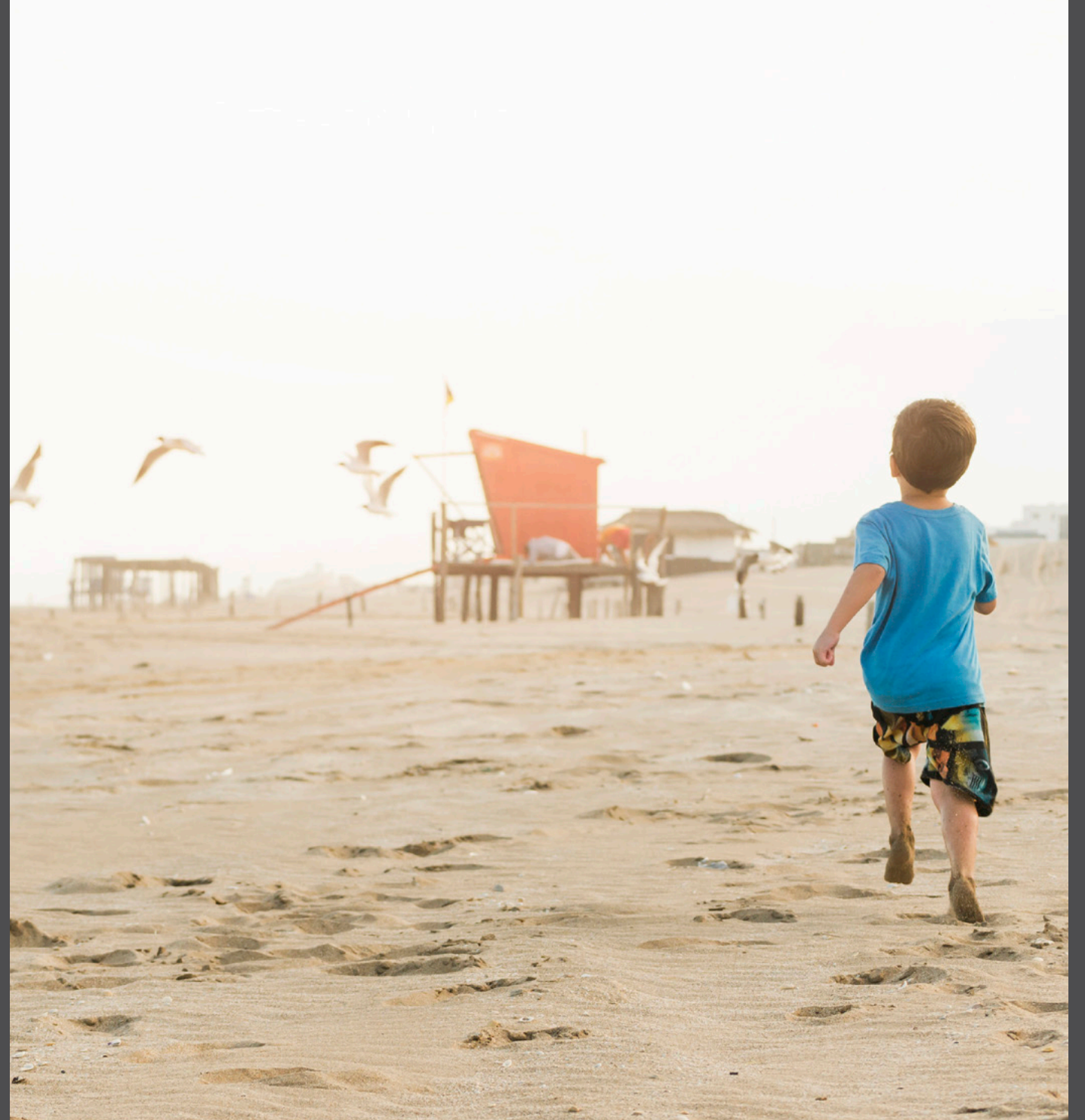
bir küçük çocukken ben çakıltaşları toplardım....

hiç kuşum olmadı....

ben

bir küçük çocuk

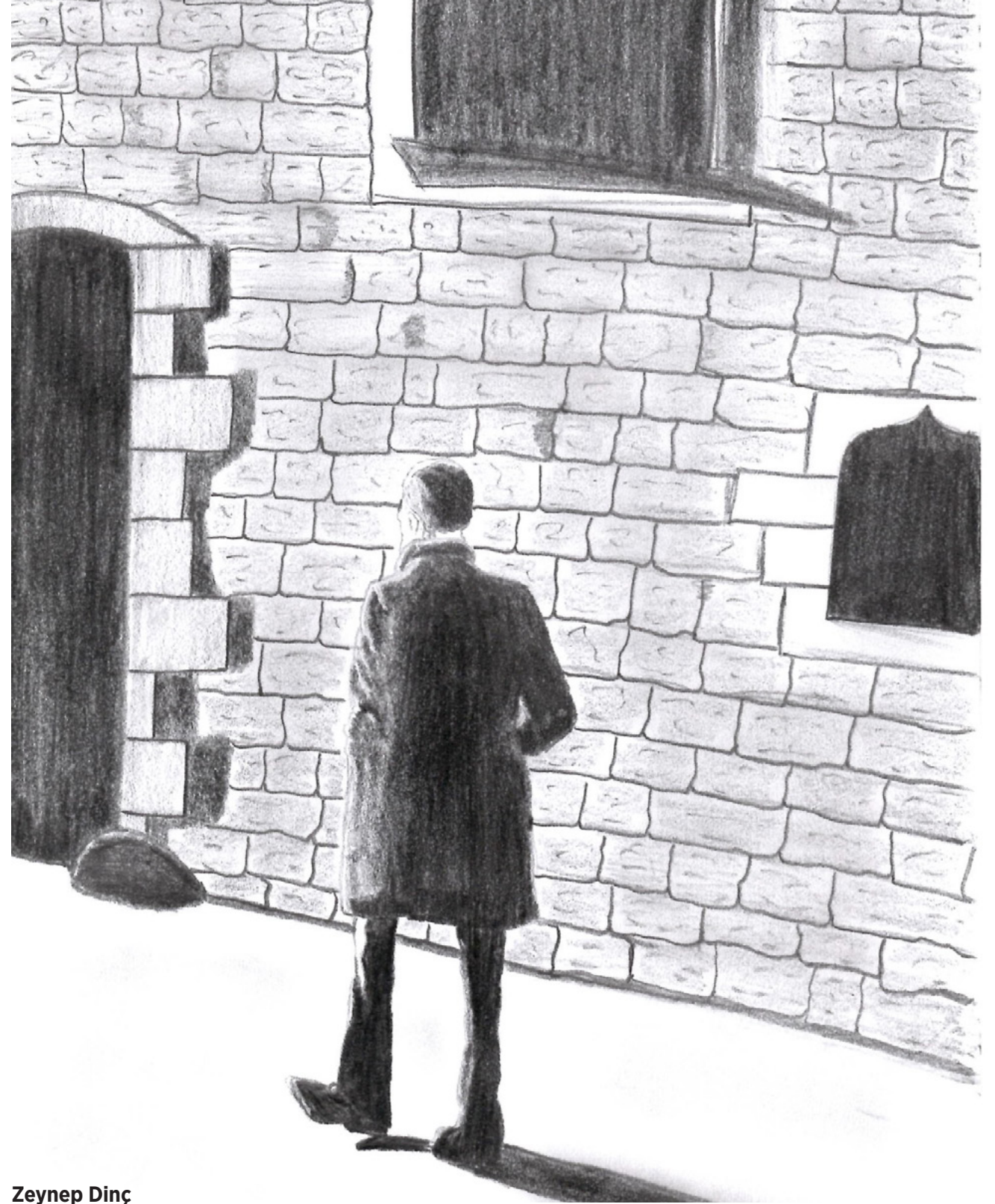
görmeye dayanamıyorum.....

Yolculuk...

*Hayat trenine binmistir insanoğlu
Son bileti almış,
Yakalamak için nefes nefese kalmış..
Oturmuş yerine,
Koymuş başını
Camdaki silüetine..
Sorulmuş ona:
“Fe eyna tezhabun?”
Bir cevabı yoktur ki bu sorunun..
Daha önce hiç düşünmemiş bu konuyu
Düşünseydi bilirdi yolculuğunun sonunu.
Koymazdı bavuluna belki yanlış şeyler
Çünkü kendinden daha ağır taşıdığı yükler..*

Esra Nur Ekici

Zeynep Dinç

**AKSARAY
MURAT EĞİTİM**

Başarı Geleneğimizde Var

DEV KADRO BU ÇATI ALTINDA

İKTİSAT

Atahan Çelebi
Alper Efe Alsancak

MALİYE

Buket Hanım
Eymen Bey
Volkan Bey

HUKUK

Barış Bey
S. Demir Denizhan
Ayşegül Hanım
Ege Hanım
Ender Bey
Arif Bey

MUHASEBE

Hanife Avcılar Durgun
Halis Okçu
Cem Bey

BİRİNCİLERİ HAZIRLAYAN KADRO BU MARKA ALTINDA

**AKSARAY
MURAT EĞİTİM** | 0212 **586 50 58** Teceddüt Sokak
No:21/A Aksaray

Kadıköy (0216) 344 77 77	Bakırköy (0212) 542 42 00	Beşiktaş (0212) 227 53 02	Aksaray (0212) 586 50 58	Mecidiyeköy (0212) 272 23 23	Kartal (0216) 473 35 17	Avclar (0212) 591 43 00	Ümraniye (0216) 328 12 02	ÇOP (0212) 418 20 00
--------------------------------	---------------------------------	---------------------------------	--------------------------------	------------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	---------------------------------	----------------------------

**SEÇKİN TÜM KADROLAR
MURAT EĞİTİM İLE
HAZIRLANANLAR İLE DOLUYOR.**

**BİZLE HAZIRLANANLAR KAZANIYOR
ŞİMDİ SIRA SİZDE
ATANMAYAN KALMAYACAK**

**MURAT EĞİTİM
KURUMLARI**

35. yıl
eğitimde

BİRİNCİLERİN TERCİHİ AKSARAY MURAT

- ❖ İlk 10'da 12 Derece
- ❖ İlk 100'de 77 Derece
- ❖ İlk 1000'de 270 Derece

İlk 10'a, İlk 100'e ve İlk 1000'e Giren Öğrencilerimizin Başarılarıyla Gururlandık. Hepsini Tebrik Ediyoruz.
**ONLAR İNANDILAR BAŞARDILAR
ŞİMDİ SIRA SİZDE!**

**AKSARAY
MURAT EĞİTİM** | 0212 **586 50 58**

Eğitimlerinde Sen de **Yanlarında Ol!**

Siyasal Vakfı Burs Hesabı
Vakıf Katılım Bankası
TR27 0021 0000 0005 5667 7000 01

Siyasal Vakfı
UL. SİYASAL - BİLGİLER PAZARTESİ MEZARLARI'NIN MÜHÜRPLAZI'NIN VAKFI